די חסידישע פרשה

מאמרים על פרשיות השבוע ומועדי השנה
מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה

ד"ה הים ראה וינוס וגו'

ביאור ענין קריעת ים סוף ע"פ חסידות
יו"ל לחג הפסח ה'תשע"ג

מחולק לסעיפים עם פיסוק מלא,
בהוספת ביאורים, פיענוחים, הערות וציונים

פסח / גליון נט
שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושלש לבריאה

ב״ה.

פתח דבר

לקראת חג הפסח, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי׳, את הקונטרס **׳די חסידישע פרשה׳**, והוא פירוש וביאור על מאמרי חסידות דפרשיות השבוע ומועדי השנה, מלוקטים מספרי תורה אור ולקוטי תורה לרבינו הזקן. ומטרתו להקל בלימוד ה׳חסידישע פרשה׳ בכל שבוע.

הביאור מבוסס על המאמרים המיוסדים על דרוש זה וכן על עוד ׳הנחות׳ מאותו הדרוש (כגון: מספר מאמרי אדמו״ר הזקן, תורת חיים, מאמרי אדמו״ר האמצעי, אור התורה וכו׳). גם ביאורי המושגים מיוסדים על מקומות אחרים בדא״ח אשר שם מבואר הענין באריכות וביאור יותר (כידוע ש׳דברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר׳).

בכדי להקל על הלומד והמעיין, הגהות כ״ק אדמו״ר הצ״צ נדפסו בתור הערות (**באותיות כגון דא**) בשולי הגליון ולא במקומם בגוף המאמר.

* * *

ויה״ר שנזכה לקיום היעוד ״כי מלאה הארץ דעה את ה׳ כמים לים מכסים״, ונזכה לשמוע תורה חדשה, ״תורה חדשה מאיתי תצא״, במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

~ המאמר של השבוע הבא (אחרי פסח) פ׳ שמיני יהי׳ ד״ה לויתן זה יצרת לשחק בו וגו׳ ~

בברכת שבתא טבא,
לוי געלב
שלמה לייב גאלדמאן

יא ניסן,
תשע״ג

להזמין או להקדיש את הגליונות הבאים או לשלוח הערות נא ליצור קשר עם לוי געלב 310-938-4016
או באימייל info@maamaronline.com

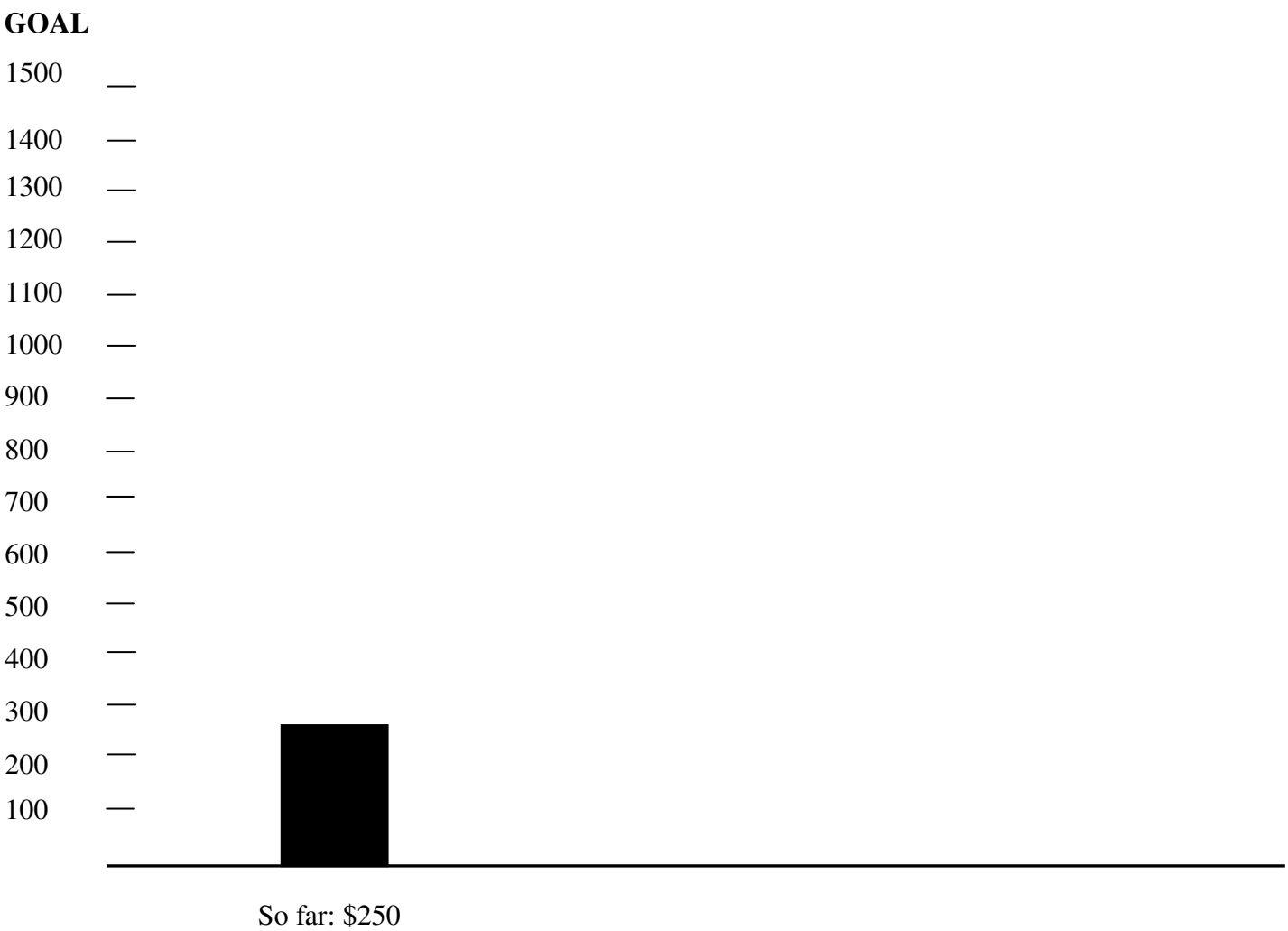
The Ma'amarim of LIKKUTEI TORAH and TORAH OR are copyright by the Kehot Publication Society, a division of Merkos L'inyonei Chinuch Inc. and are reprinted here with permission.

נדפס באדיבות:
The Print House
538 Johnson Ave. Brooklyn, NY 11237
718-628-670

We Have A Matching Donor, Help Us Meet Our Goal!

We have been approached by a generous benefactor who will significantly back this project on an ongoing basis. Provided we first reach our goal of securing an additional $1500 per month in ongoing donations, he has agreed to match that! If you have ever benefited from this project and want to see it continue and grow, please help us with your ongoing donation of whatever you can give. This is an amazing opportunity and we want to be certain to accomplish our goal. Go to our website MaamarOnline.com to donate.

ניגש אלינו תורם נדיב שיהיה משמעותי בתמיכת פרויקט זה. כדי שנזכה לתמיכתו, התנאי היחיד הוא שנגיע למטרה של הבטחת $1500 נוספים לחודש בתרומות מתמשכות, והוא הסכים להתאים את זה! אם אי פעם נהנת מהפרויקט הזה ורוצה לראות אותו ממשיך וצומח, אנא עזור לנו עם התרומה המתמשכת שלך, כל מה שתוכל לתת. זוהי הזדמנות מדהימה ואנחנו רוצים להיות בטוחים להשיג את המטרה שלנו. אפשר לתרום באתר שלנו MaamarOnline.com.

מאמרי הספרים 'תורה אור' ו'לקוטי תורה' לאדמו"ר הזקן, קיבלו בפי הרבי את הכינוי
"די חסידישע פרשה". כשם שישנה פרשת השבוע בתורה, שנקראת בציבור בשבת,
כך יש לחסידים "די חסידישע פרשה" קבועה מדי שבת, והיא - המאמר ב'לקוטי תורה',
שנותן חיות בכל עניני השבת ופרשת השבוע.

בכינוס השלוחים תשנ"ב פרשת חיי שרה כ"ה מר-חשון, מבה"ח כסלו דיבר הרבי לכל השלוחים אודות "די חסידישע פרשה", ואמר בסוף השיחה שלימוד כל התורה אור לקוטי תורה הוא אחד מהדברים שימהר את הגאולה, וזל"ק:

"ובפרט דורך דעם וואס מ'נעמט אן אויך די החלטה טובה צו לערנען גאנץ ספר תורה אור ולקוטי תורה כל חלקיהם עד סיומם . ."

ניתן להשיג 'די חסידישע פרשה' בכל שבוע באימייל info@maamaronline.com.

אלפים מאנ"ש ומאחינו בני ישראל שיחיו לומדים את ה'חסידישע פרשה' באופן המובן ושוה לכל נפש.

פרוייקט זה נוסד לרגל שנת המאתיים להסתלקות-הילולא של כ"ק רבינו הזקן נבג"ם.

תודתינו נתונה לכל אחד ואחד מן המאפשרים פרוייקט חשוב זה, ובפרט לבית הדפוס The Print House NY.

בכוונתנו להוציא לאור בקרוב ספרים עם מאמר לכל שבת ומועד בעזרת ה' יתברך.

בטוחנו שלימוד החסידות באופן ד'יתפרנסון מיניה' מחיש את התגלות משיח צדקינו בקרוב ממש.

מערכת "די חסידישע פרשה".

מאמר ד"ה

הים ראה וינוס

לקוטי תורה פרשת צו דף טז

תוכן המאמר

הים ראה וינום וגו' **7**

פרק א (7): קושיא על דיוק לשון הפסוק 'הים ראה וינוס' וכו'

פרק ב (8): ישוב השאלה באופן כללי ובקיצור

פרק ג (9): ביאור דרגת 'קוב"ה' וכיצד הנשמות הן נקראים 'אחים' לדרגא זו

פרק ד (12): התהוות הכל בבחי' יש ונפרד היא ע"י ספירת המלכות, וכן התהוות הנשמה באה על ידה

פרק ה (16): ענין לידת הנשמות בז' של פסח ע"י גילוי אור הסובב

פרק ו (18): ביאור ענין מדוע ההרים 'רקדו' דוקא

פרק ז (20): קושיא – דלכאורה ענין 'ריקוד' זה מתרחש למעלה גם בכל שבת

פרק ח (20): ביאור ענין מדוע ההרים רקדו 'כאילים' דוקא

פרק ט (21): ביאור ע"פ חסידות ב'הים ראה וינוס' – הסתלקות ההעלם של מלכות ע"י גילוי אור הסובב

פרק י (22): ביאור ענינו של 'מלפני אדון חולי ארץ' וכו' ע"פ חסידות – ביטול במציאות מחמת גילוי אור הסובב

פרק יא (22): ההבדל בעבודת ה' בין פסח לספירת העומר, ושבועות

ב״ה. לקו״ת פ׳ צו, ד״ה הים ראה וינוס וגו׳ [טז, ב – טז, ד]

פרק א

קושיא על דיוק לשון הפסוק ׳הים ראה וינוס׳ וכו׳

״הַיָּם[1] רָאָה וַיָּנֹס כו׳. הָהָרִים רָקְדוּ כְּאֵילִים כו׳״[2].

[כתוב בתהלים: ״בצאת ישראל ממצרים . . הים ראה וינוס, הירדן יסוב לאחור. ההרים רקדו כאילים, גבעות כבני צאן. מה לך הים כי תנוס? הירדן תסוב לאחור? ההרים תרקדו כאילים? גבעות כבני צאן? מלפני אדון חולי ארץ, מלפני אלקה יעקב. ההפכי הצור אגם-מים, חלמיש למעיינו מים״.

ופירוש כתוב זה על פי פשטות הוא, דכאשר יצאו בני ישראל ממצרים והלכו בתוך הים ביבשה, אז הים ראה את ישראל באים אל תוך הים, ובמילא נס וברח ממקומו ונעשה חרב (וגם מי הירדן עשו כן, כידוע דכל מימי בראשית נבקעו בשעה זו). ובשעת מתן תורה רקדו ההרים כאילים גודל החרדה, וכן הגבעות כבני צאן. וממשיך וכאילו שואל אל הים: מה לך כי תנוס – מדוע זה תנוס? ומדוע תסוב הירדן לאחור? ומה לכם ההרים כי תרקדו כאילים, וגבעות כבני צאן? וממשיך וכאילו הם בעצמם ישיבו על קושיא זו לומר: אנו נסים וגו׳ מלפני פחד האדון החולל ויוצר את הארץ. ׳ההופכי הצור אגם מים, חלמיש למעיינו מים׳, כלומר: שהוא ית׳ יבש מי הים והירדן (הפיכת הצור לאגם מים), והוציא נחלים, שהם לחים, מסלע, שהוא יבש (חלמיש צור למעיינו מים).

אך, להלן בהמאמר יפרש כל הכתוב דקאי על זמן קריעת ים סוף והגילוי האלקי שהיה אז, ומחמת גילוי זה נתפעלו הים סוף וההרים והגבעות כל כך. וכידוע מאמר רז״ל על גילוי עצום זה – ׳זה א-לי ואנוהו׳, דמילת ׳זה׳ באה להורות שהיו מראים באצבעיהם על הקב״ה אז, והיו אומרים הנה זה ה׳. ועוד אמרו רז״ל: ׳ראתה שפחה על הים מה שלא ראה הנביא יחזקאל בן בוזי׳, נמצא, שבשעת קי״ס היה גילוי אלקות עצום מאוד.

ולהלן בהמשך המאמר יתבאר המשמעות הפנימית של פסוק זה:]

והנה, צריך להבין למה ההרים רקדו, והים ראה וינום?

כתוב להלן בפרק – ׳מלפני אדון חולי ארץ, מלפני אלקה יעקב׳, דהיינו, שנתגלה אז (בצאת ישראל ממצרים) הקב״ה בכבודו ובעצמו, ומפני גילוי זה ׳הים ראה [הגילוי הזה] וינוס. ההרים [ראו גילוי זה ולכן] רקדו כאילים׳.

אבל עדיין צריך להבין מדוע כשההרים ראו הגילוי רקדו כאילים דוקא, וכשהים ראה הגילוי ׳וינוס׳, היינו, שברח ונס דוקא.

---

1) **הביאור של דרוש זה מיוסד על מאמרים אלו:**

הנחה אחרת בסה״מ תקע״א ע׳ קנא.

וראה בארוכה בשער האמונה לאדהאמ״צ פרק ס״ב ואילך. ובס׳ מאמרי אדה״א ויקרא ח״א ע׳ שפז ואילך [ד״ה ההראים רקדו].

לכללות מאמר זה ראה לקו״ת ד״ה ששת ימים (ובחסידות מבוארת שם), חלק השני של המאמר (מפרק ו׳ ואילך בחסידות מבוארת), דשם מבאר ענינו של קריעת ים סוף.

2) תהלים קיד, ג-ד.

פרק ב

ישוב השאלה באופן כללי ובקיצור

[כאן יבאר יישוב הקושיא דלעיל באופן כללי ובקיצור נמרץ, ולהלן בפרק ג׳ הולך לבאר הענינים האלו באריכות גדולה:]

ובשל״ה במסכת פסחים שלו פירש[3]: כי ׳הניסה׳ הוא העבודה מיראה- כמו עד״מ בגשמיות, כשאדם ירא מדבר מה, הוא בורח ונס ממנו, **ו׳הריקוד׳ הוא העבודה מאהבה**- כנראה בחוש, דכאשר אדם בשמחה ואהבה, לפעמים מתחיל לרקוד.

והוא בחינת ׳שר׳ ובחינת ׳עבד׳.

- דהיינו, הריקוד והעבודת ה׳ מאהבה הוא כמו שר. והניסה, שהוא עבודת ה׳ מיראה, הוא בחי׳ עבד.

כי השר יש לו יחס וקירוב אל המלך ועניניו, והוא מכיר במעלת המלך. ולפיכך, היחס שלו אל המלך הוא של אהבה ושמחה, כי הוא מרגיש קרוב למלך.

משא״כ העבד שהוא רחוק מהמלך, ואינו מכיר במעלת המלך, אלא הרי הוא עבד פשוט ששומע לפקודת המלך ועושה את רצונו, אבל אין לו יחס קרוב להמלך כמו השר. ולפיכך, היחס שלו למלך הוא של יראה (ניסה), וכנראה בחוש, שכשהמלך מתגלה אליו נופל עליו אימה ופחד גדול.

[וזהו מה שיבאר כאן, ועפ״ז יובן ענין זה גם למעלה בנשמות ישראל.

ובכדי להבין הבא להלן יש להקדים הקדמה קצרה:

ביאור ענין החילוקי דרגות שיש בין הנשמות, שישנן נשמות דאצילות, נשמות דבריאה, נשמות דיצירה וכו׳:

כל נשמות ישראל שרשן בבחי׳ חכמתו ית׳ (תניא פ״ב), היינו, חכמה דאצילות. כמו עד״מ תולדות גשמיים – שהרי נשמות ישראל הן בבחי׳ ׳בנים למקום׳, כמ״ש ׳בנים אתם להי׳ אלקיכם׳ – דשורש הבן הוא במוח האב, כי שם הוא מקור טיפת האב, וכך הוא בשורש כל נשמה מישראל, שנמשכת מבחי׳ חכמתו ית׳.

אמנם, בירידת כל נשמה למטה להתלבש בגוף גשמי השייך לו דוקא, הנה, אזי מתחיל השינויים בין כל נשמה ונשמה. כי לכאורה תמוה, אם כל הנשמות מושרשות בבחי׳ חכמה דאצילות, איך יש ריבוי מיני מדריגות בנשמות, כמו נשמות האבות ומשה רבינו, לגבי נשמות ההמון עם.

אלא השינוי נעשה בירידת כל נשמה למטה דרך כל המדריגות והעולמות (שהרי ישנן ריבוי מדריגות בין בחי׳ חכמה דאצילות עד שהנשמה מתלבשת בגוף הגשמי). ישנן נשמות אשר בעת ירידתן למטה הן מתלבשות ומתעכבות באיזה מדריגה או עולם, כמו בבריאה או יצירה כו׳, ועל ידי עיכוב זה הנשמה נשתנית ממהותה ונעשית נשמה דבריאה או יצירה או עשיה. וישנן נשמות מיוחדות אשר בירידתן למטה אינן מתלבשות ומתעכבות בשום מדריגה ועולם, אלא יורדות ונמשכות למטה כמו שהן למעלה בטהרתן (בחכמה דאצילות).

ענין זה הוא כמו עד״מ שמן טפת האב מתהווים המוח שבראש – שהוא החלק הכי עליון שבאדם – וכן הצפרניים שברגליים – החלק הכי תחתון שבאדם. כי בשהיית הטפה בבטן האם יש חלקים מהטפה שמתעכבים שם יותר, ובמילא מתפעלים משהייה זו, ועל ידי זה משתנים ממהותם להיות מהות אחרת נמוכה יותר מכפי שהיו בשרשם. וכן להיפך, יש חלקים מהטפה שנשארים במעלתם ואינם משתנים למהות אחרת, כמו המוח שבראש, וכל זה תלוי בהיותם בבטן האם והתפעלותם משהייה זו.

נמצא שבכללות ישנן ב׳ מיני נשמות – אלו שמשתנות בירידתן, ואלו שנשארות במהותן כמו שהן באצילות, ובכללות הן נקראות ׳נשמות דאצילות׳ (שאינן משתנות ומתפעלות בירידתן), ו׳נשמות דבריאה׳ (שכן משתנות קצת בירידתן למטה)].

והנה, בהתגלות המלך, אזי בחינת שר – שעבודתו בשמחה – תגדל שמחתו.

---

3) ואלו הן דברי השל״ה שם (ע׳ קסז, א במסכת הש״ס):

״״מה לך הים׳ כו׳. ענין הניסה והשיבה אחור, מורה על החרדה והעבודה מיראה. והרים וגבעות שרקדו, מורה על העבודה בשמחה. והיתה השאלה, מדוע אלו עובדים בשמחה, ואלו עובדים ביראה?. ובזה מתורץ אריכות הלשון וחזרת הענין בכפל, כמו שנאמר ׳מה לך הים כי תנוס׳ כו׳, הירדן כו׳, ההרים׳ כו׳, הוה ליה למימר בקצרה ׳מה לכם׳. אלא, באריכות הלשון הראה הקושיא. כלומר: ממה נפשך, אם ראוי עתה לעבוד את ה׳ בשמחה, מה לכם הים והירדן כי הראיתם יראה? ואם ראוי לעבוד ביראה, מה לכם הרים וגבעות כי הראיתם שמחה? ובאתה התשובה ׳מלפני אדון חולי ארץ׳״.

- כדלעיל, שמפני שהיחס שלו אל המלך הוא של קירוב ואהבה, לכן, כשהמלך בהתגלות, אזי רק תגדל ויתגלה יחסו אל המלך יותר, היינו, שירגיש יותר קירוב ויחס אל המלך, ויותר שמחה.

[וכמו כן למעלה:]

וזהו 'ההרים', שהם מדות דאצילות[4], שמשם שרש הנשמות הנקראים 'אחים' למקום, 'כְּשַׁר לפני המלך'[5], ולכן 'רקדו'.

הנשמות דאצילות (שגם למטה נשארות במהותם כפי שהיו באצילות) היחס שלהם להקב"ה הוא כמו שר לפני המלך, שיש להם יחס קרוב אל ה', מצד גודל מעלת נשמתם, ולכן, כאשר מתגלה מלך מלכי המלכים הקב"ה עליהם הם מתפעלות בבחי' ריקוד ושמחה ואהבה, כמבואר לעיל.

ובחינת 'עבד', שעבודתו ביראה, אזי בהתגלות המלך תפול האימה והפחד ביותר.

- הרבה יותר ממצבם הטבעי. כי היחס וההרגש של העבד אל המלך הוא תמיד של יראה ופחד, וכשמתגלה המלך אליו, אזי תגדל יראתו ופחדו מהמלך ביותר.

[כמו כן למעלה:]

וזהו 'חים' – שמשם שרש בחינת 'כעבד לפני המלך' – 'ראה וינום' כו'.[6]

ואילו הנשמות שבירידתן למטה משתנות ממהותן הראשון ונהפכות להיות בבחי' יש ומציאות בפני עצמן, (ששורש נשמות אלו הוא במלכות, שהיא הגורמת להיות לבחי' יש, כדלהלן), הנה, כאשר מתגלה עליהם המלך הקב"ה בכל תוקפו, אזי הן מתפעלות בבחי' יראה וחרדה גדולה, כעבד לפני המלך, מחמת שאין להם שייכות ויחס קרוב כל כך אל הקב"ה, מצד פחיתות ערך נשמתן.

ולהבין זה בתוספת ביאור.

- להבין ענין 'הים ראה וינוס, וההרים רקדו כאילים' – שנתבאר לעיל בקיצור – בתוספת ביאור לקמן:

פרק ג

ביאור דרגת 'קוב"ה' וכיצד הנשמות הן נקראים 'אחים' לדרגא זו

הנה, מתחלה יש להקדים ענין שביעי של פסח, שבו נקרע הים, ומבואר בפרי עץ חיים[7], שהוא גם כן ענין לידת הנשמות.

- דהיינו, דענין קריעת ים סוף למעלה הוא ענין לידת הנשמות מעיבורן בבחי' מלכות, כפי שיבאר להלן.

וזהו שכתוב[8] "ובני ישראל הלכו ביבשה בתוך הים".

- פסוק זה קאי (ע"פ פנימיות הענינים) על ענין לידת הנשמות שהי' בעת קי"ס בז' של פסח, ש'בני ישראל' – נשמות ישראל – 'הלכו ביבשה בתוך הים' – יצאו מתוך

---

4) ראה פרדס שער ערכי הכנויים מערכת הר בסופה. ע"ח שער דרושי הנקודות פרק ד' (מ"כ).

יש לומר שעוד מקור לזה ש'הרים' מורים על חג"ת דאצי' הוא ממדרש חז"ל הכתוב זה: "מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות", ואמרו רז"ל עה"פ ש'הרים' קאי על ההרים של העולם, שהם אברהם יצחק ויעקב. שבזכותם יהי' הגאולה העתידה. וידוע שהאבות הם הם המרכבה. דהיינו, שהם היו מרכבה למדות דאצי' בעוה"ז. שאברהם הי' מרכבה וכלי לגילוי חסד דאצי' בעוה"ז. כמו שכתוב במדרש שמאברהם איני משמש במרום (חסד דהקב"ה [דאצי']). אברהם הי' מרכבה למדת החסד דאצי' כנ"ל, וגם ממה שכתוב "אברהם אוהבי", שאהבה הוא ביטוי למדת החסד. ו"פחד יצחק הי' לי" – מזה ראי' שיצחק הי' מרכבה לגבורה דאצי', שביטוי למדת הגבורה הוא יראה. ו"תתן אמת ליעקב", ומדת האמת קאי על תפארת דאצי'.

5) ע"פ ברכות לד, ב. וראה ס' מאמרי אדה"א במדבר ח"ד ע' א'תעו, ובהמ"מ שם.

6) (ועיין מ"ש מענין שר ועבד סוף ד"ה 'רני ושמחי בת' [תו"א לו, ד], **עיין שם. בד"ה 'הנה בת' כו'.**

ועיין רבות בשלח פרק כ"א: "מפני מה אתה בורח? אמר לו הים: 'מפני אלוה יעקב', מפני יראתו של הקב"ה", והוא על דרך "וירא העם וינועו, ויעמדו מרחוק".

ועיין עוד מענין 'הים ראה וינום' ברבות במדבר פרשה א' דף ר"ט, ג'. ובפרשת עקב גבי 'אתה עובר היום את הירדן' דף רצ"ב ג'. מקץ סוף פרשה פ"ו.

זהר חלק ב' מ"ט סוף ע"א. ר"ל ע"ב).

7) שער כט. שער הלולב ספ"ח. אגרת הקדש סימן כ' (תניא קל, ב).

8) שמות יד, כט.

עיבורם ברחם ספירת המלכות לידי גילוי (׳ביבשה׳) ונולדו. ולקמן יסביר הענין בזה.

והענין:

- לבאר מהו ענין ׳לידת הנשמות׳, ומדוע ענין זה נעשה דוקא בז׳ של פסח:

כי ׳נשמות ישראל עלו במחשבה׳[9], ואז- כשהנשמות הם במחשבתו ית׳, נקראים ׳אחים׳ ו׳רעים׳ להקב״ה[10].

אמרו רז״ל: ׳נשמות ישראל עלו במחשבה׳, דהפירוש הפנימי בזה הוא, ששורש נשמות ישראל הוא בבחי׳ מחשבתו ית׳.

דכמו עד״מ מחשבת האדם שהיא א׳ מלבושי הנפש, שעל ידה הנפש מביאה לידי גילוי רעיונות שכלה ורגשותיה, אמנם, מעלת המחשבה היא שהיא נקראת ׳לבוש המיחוד׳, שמיוחדת עם הנפש ממש, ולכן היא נמצאת בפנימיות האדם, ולא ניתן לגילוי אל החוץ. וכן מפני יחוד זה המחשבה הולכת תמיד ואינה נחה כלל, דכמו שהנפש קיימת לעולם, כך לבוש המחשבה מחמת קירובה אל הנפש גם היא יש בה ענין התמידיות.

וכך יובן למעלה, שמדריגת מחשבתו של הקב״ה היא מדריגה עליונה מאוד שמיוחדת עמו ית׳ בתכלית, ובמדריגה גבוה זו היא השורש של נשמות ישראל.

וכאשר הנשמות הם במדריגה זו (בטרם ירידתן למטה להתלבש בגוף), אז נקראים בשם ׳אחים׳ ו׳רעים׳ להקב״ה, כמ״ש ׳למען אחי ורעי׳ וכו׳, דכמו שהאח והחבר קרוב מאוד אל אחיו (חבירו), כך הנשמה בשרשה למעלה, הרי היא בבחי׳ תכלית הקירוב אל הקב״ה, כפי שממשיך לבאר בסמוך.

[הולך ומבאר ענין זה בפרטיות יותר:]

9) ראה בראשית רבא פ״א, ד. תיקוני זהר (ו, א. עט, ב. פ, א. צט, ב. ק, א. קב, ב. קסז, ב. [תיקונים מז״ח קח, ב] כג, ב). זהר חלק ב׳ (קיט, א-ב). ובזהר חלק ג׳ (רכט, ב. שו, ב). ובזהר חלק א׳ (א, רע״ב. כד, א).

ביאורי הזהר בלק קו, ב. לקו״ת בחוקותי מז, א. לקו״ת שה״ש יז, ד. יט, ב. תו״ח פ׳ נח עה, ד. וישלח מד, א. אמרי בינה שער הק״ש פ״י. פ״מ. לקו״ת פ׳ בהר בד״ה את שבתותי (מו, א).

10) ראה לקו״ת פ׳ תרומה, ד״ה מי יתנך כאח לי. ראה ביאורי הזהר לאדה״א קיד, ד. ביאורי הזהר להצ״צ-א ע׳ תקמו. עהל אור ע׳ תפד.

ופירוש ׳אחים׳ ו׳רעים׳:

- הולך ומבאר תוכן ענין זה שנשמות נקראות בשם אחים ורעים להקב״ה.

[בכדי להבין זה, מקדים לבאר ענינו ובחינתו הפרטית של הקב״ה (כידוע שכל שם שם ה׳ מורה על מדריגה אחרת למעלה של אורו והתפשטותו ית׳):]

היינו, להיות כי ׳קודשא בריך הוא׳ הוא בחינת אור אין סוף ב״ה כשמלובש במדות דאצילות.[11]

״וזהו פירוש קריאת שם ׳קדוש ברוך׳ שקראו לו חז״ל, דמצד עצמותו כמו שהוא למעלה מהחכמה נקרא ׳קדוש׳, והוא בחינה שלמעלה מהשתלשלות; ומצד היותו מתלבש אחר כך בחכמה להאיר בהשתלשלות נקרא ׳ברוך׳, ושני אלו הבחינות נקראים בזהר ׳סובב כל עלמין׳ ו׳ממלא כל עלמין׳[12], ולהיות כי הוא ית׳ הוא ה׳סובב׳ הוא הוא המצמצם עצמו להיות ׳ממלא׳, על כן קראוהו ׳קודשא בריך הוא׳, ששם זה כולל שני הבחינות האלו״ (דרך מצותיך קג, א – מצות טומאת מצורע).

נמצא, דשם ׳קודשא בריך הוא׳ קאי על כפי שאור אין סוף ב״ה הסובב כל עלמין הוריד וצמצם את עצמו כדי

11) להבין ענין בחינת קוב״ה (הקב״ה) למעלה ראה ברכות ו, א-ב. ז, א-ב. לקו״ת תזריע כב, ג. מאמרי אדמו״ר האמצעי ויקרא ח״ב בפ׳ תזריע. לקו״ת שה״ש ה, ב. כא, ג. תו״ח תרומה תסב, ב. אמרי בינה ח״ג ע׳ 29.

12) זהר חלק ג, רכה, א: ׳דאיהו ית׳ ממלא . . וסובב כל עלמין׳.

ידוע אשר יש שתי מיני אורות וגילויים ממנו ית׳ לצורך התהוות העולמות והנבראים, ונקראים ׳ממלא כל עלמין׳ ו׳סובב כל עלמין׳.

וביאור ענינם דשתי מיני אורות אלו בקיצור:

אור ה׳ממלא כל עלמין׳ הוא האור והגילוי אלקי ממנו ית׳ בבחינת הארה מצומצמת כדי להתלבש בתוך כל העולמות להחיותם ולקיימם בחיות פנימית. וכמו עד״מ הנשמה המתלבשת בהגוף, שנקלטת ונתפסת בתוך הגוף הגשמי ומתאחדת ומתעצמת עמו עד שנעשה גם הגוף לדבר חי מחמת חיות הנשמה אשר בו. כלומר, שחיות זו ממלאת את העולמות בחיות פנימי, ונותן בו חיותו, כי חיות זה הוא בערך להתלבש בתוך העולמות הבעלי גבול, כי הוא רק הארה חיצונית ממנו ית׳ לבד.

ואילו אור ה׳סובב כל עלמין׳ הוא האור והגילוי אלקי ממנו ית׳ בבחינת בלי גבול. ואור זה היות שהוא בבחינת בלי גבול נק׳ ׳סובב׳ ומקיף על העולמות, כי הוא למעלה מלהיות נקלט בתוכם באופן פנימי. ואין הפירוש שאור זה לא נמצא בתוך העולמות, כי אדרבה מבואר בחסידות שעיקר חיות העולמות הוא מאור זו הבלי גבול, אלא היינו, שבענין הגילוי, הנה, אין אור זה מתגלה בתוך העולמות והנבראים, כי אינם כלים ראויים לקבל אור וגילוי בלתי מוגבל. אך, מן אור זה מתהווה ונברא מציאות העולמות, אבל אי אפשר להעולמות להכיר ולהרגיש אור זה, כי הוא בלי גבול, ואין ערוך בין גבול ובלי גבול.

להתלבש בבחי׳ ממלא כל עלמין (באופן פנימי) בהמדות דאצילות[13].

[יבאר מדוע אין הקב״ה **עצמו** נקרא בשם ׳קודשא בריך הוא׳, אלא רק כאשר אורו יתי׳ יורד ומתלבש במדות דאצילות:]

כי אין סוף ב״ה בעצמו ׳לאו מכל אינון מדות איהו כלל׳[14], ולא יתכן על העצמות קריאת שם כלל, אלא רק על בחינת התגלותו, ואז נקרא ׳הוי״ה׳, יו״ד – חכמה, ה׳ – בינה[15] כו׳.

מהותו ועצמותו ית׳ הוא למעלה מכל גדר גבול ו׳ציור׳ מסויים, כי אין לו סוף וגבול כנ״ל. ולפי זה מובן היטב מה שכתוב בתיקוני זהר (הקדמה) ׳לאו מכל אינון מדות איהו כלל׳, שהוא ית׳ אינו בגדר כל המדות הללו, פירוש, מצד עצמו אין לו שום שייכות ויחס אל המדות והספירות העליונות, כי הגם שהם גילויים עליונים כנ״ל, אך מכל מקום, כל אחד יש לו גדר וציור המיוחד לו דוקא, כגון, ספירת החסד ענינה להשפיע, וגבורה לצמצם וכו׳. ומכיון שכן, הרי הוא ית׳ למעלה לגמרי מכל ענין הציור והגבול, ובמילא למעלה מהספירות והמדות האלו.

״כי הנה, אין סוף ב״ה מצד עצמו לא שייך לקרותו בשום שם כלל, כי לא שייך קריאת שם רק בדבר שיש ביה תפיסא והשגה, והשם מגביל אותו ומורה עליו, אבל מהותו ועצמותו ית׳, דלית מחשבה תפיסא ביה כלל, לא שייך בו שום שם כלל״ (אוה״ת דברים ב׳, ע׳ תתקצו).[16]

אלא רק כאשר הוא ית׳ יורד ומתצמצם ומתגלה כדי להוות ולהחיות את העולמות והנבראים, אז שייך לקרותו בשם ולתארו, כי אז יש בו תפיסא והשגה.

ושם הוי׳ מורה על בחינת התגלות זאת מאתו ית׳. דשם הוי׳ הוא בחי׳ צמצום והתפשטות המשכה והתפשטות. כידוע דכל אות משם הוי׳ מורה על שלב אחר בירידת והאצלת אורו ית׳ מלמעלה למטה. דתמונת אות יו״ד – שהוא נקודה קטנה ומצומצמת – מורה על צמצום אורו ית׳, וה״א מורה על התפשטות האור למטה (כצורת אות ה״א שהוא התפשטות קוים לאורך ולרוחב), וי״ו מורה על המשכת אלקות למטה, כצורת אות ו׳, קו ממושך מלמעלה למטה, וה״א אחרונה מורה על עוד בחינה בהתפשטות אורו ית׳ (בכלי המקבל). ואלו הן הד׳ שלבים שצריכים להיות בכל העברת השפעה ממשפיע למקבל. וכמו כן למעלה, כדי להיות התהוות העולמות מאור אין סוף ב״ה ד׳לאו מכל אלין מדות איהו כלל׳, ו׳כולא קמיה כלא חשיב׳, זהו דוקא על ידי הד׳ שלבים שבשם הוי׳.

והנה, ס׳ רבוא נשמות ישראל[17], שנמשכים מס׳ רבוא אותיות המחשבה[18], נקראים ׳אחים׳ לקוב״ה, שהם המדות.

- כדלעיל ש׳קוב״ה׳ הוא בחי׳ אור א״ס ב״ה כשמלובש במדות דאצילות. וכפי שהנשמות הן במחשבתו ית׳ (׳ישראל עלו במחשבה׳) הם ׳אחים׳ לדרגת ׳קוב״ה׳ – המדות דאצילות, כפי שממשיך לבאר.

וכמו על דרך משל במחשבת שכל- דהיינו, כשהאדם חושב על מה שהשכיל בשכלו, **שהאותיות** [של המחשבה]

---

13) המדות דאצילות הן הן העשר ספירות דאצילות.

והנה, העשר ספירות הן עשרה כוחות אלקיים שנאצלו מאתו ית׳ ׳לאנהגא בהון עלמין׳. וידוע שהם מורכבים מאורות וכלים, דהיינו, האור של הספירה הוא החיות והאור האלקי שבהספירה, והכלי הוא ההגדרה והציור של הספירה.

כמו על דרך משל בכחות נפש האדם, שיש בהם ׳אור׳ ו׳כלי׳, וכמו כח השכל לדוגמא, שישנו עצם כח השכל, והמוח הגשמי הוא ה׳כלי׳ שכח השכל מלובש בו ופועל על ידו. שכן מאחר שהכח השכל של הנפש הוא כח רוחני, אי אפשר לו לפעול בעולם הזה הגשמי בלי התלבשות באבר גשמי המגביל את כח השכל שיהי׳ מוגדר בגדרים גשמיים.

וכך הוא למעלה בהאורות והכלים דעשר ספירות עליונות – לדוגמא, מדת החסד שלמעלה מורכבת בשני פרטים, הכלי הוא הגדר המיוחד של ספירה זו, שענינה הוא לגמול ולהשפיע חסד. והאור הוא הגילוי והחיות האלקי שמתלבש בכלי זה ופועל על ידו. כי לאמיתו של דבר האור האלקי מצד עצמו אי אפשר להגדירו בשום הגדרה, כי היות שהקב״ה הוא ׳אין סוף׳ ו׳פשוט׳ בתכלית הפשיטות׳, הרי גם אורו (היינו, הגילוי שלו) הוא ׳פשוט׳, ולפיכך, האור מצד עצמו אין בו אפילו הגבלה זו ד׳חסד וטוב׳, ולכן, יש צורך בכלים.

14) ראה תיקוני זהר בהקדמה יז, ב.

15) הקדמת ת״ז (ו, ב).

16) באוה״ת מהצ״צ (דברים ב׳ ע׳ תתר) מביא משל ע״ז, ח״ל: ״ועד״מ כמו ענין ׳[דין] לחכימא ברמיזה׳, שיש שכל עמוק שא״א לפרשו ולהלבישו באותיות ממש, אך ע״י הרמיזה יוכלו לרומזו, שלגודל עומק השכל א״א לו לתתלבש באותיות, רק ע״ד חרמז, כמו ׳מחווי לי׳ במחוג׳״.

17) ראה תניא פרק ל״ז. סה״מ תקס״ו ס״ע קצ. סה״מ תרמ״ד ע׳ רסה. דרשת תורת ה׳ תמימה להרמב״ן (ירושלים תשכ״ד) ע׳ קסב: ״וקבלת רז״ל כי לא נבראו בשינוי הפרצופים אלא בששים רבוא״.

18) ראה לקו״ת פ׳ בהר מא, ב.

הם כעצם אחד עם מהות השכל שבתוכם[19], וכן מחשבת המדות עם המדות כו'.

כשהאדם חושב במחשבתו על רעיון שכלי שהשכיל עם כח השכל שלו[20], אינו ניכר האותיות שעל ידם חושב על הרעיון שכלי, אלא רק הרעיון. אף שבמחשבה האדם חושב רק ע"י אותיות המחשבה, מ"מ, האותיות הם בטלות וטפלות לגמרי אל הרעיון שכלי שבהם. כי כל מציאותם ומטרתם הוא כדי לגלות השכל שהשכיל במחשבתו, כמו כלי לגבי האור שבתוכו, שכל מציאותו הוא כדי לגלות האור אשר בו.

ואז- כשהנשמות הם בבחי' אותיות המחשבה – **הם בחינת אלקות ממש, כי באצילות 'איהו וחיוהי וגרמוהי חד'[21] כמ"ש במקום אחר[22].[23]**

- כי אז הם כמו אותיות המחשבה לגבי השכל או המדות, שהם מיוחדות לגמרי עם השכל או המדות. אבל במשל, המחשבה עדיין נפרדת מהשכל והמדות שבתוכה. אבל באצילות, שהוא מקום שכלו ומדותיו של הקב"ה (חב"ד וחג"ת), שם שכלו (ומדותיו) ומחשבתו הכל אחד. כי באצילות מתגלה אלקותו ית' בגילוי רב, ולכן הוא עולם האחדות.

וזהו מה דאיתא בזהר: 'איהו וחיוהי חד, איהו וגרמוהי חד', פירוש: "חיוהי הן האורות, וגרמוהי הן הכלים" (תניא אגרת הקודש ריש סימן כ'), שעצמות אור אין סוף ('איהו'), והאורות שלו ('חיוהי'), והכלים של הע"ס הן כולה חד ממש (כמו במשל הנפש והגוף כנ"ל). ודבר זה "יחודו שמתייחד עם מדותיו שהאציל מאתו ית'", אף שמהותו ועצמותו ית' "מרומם לבד רוממות אין קץ מבחינת חכמה ושכל והשגה" – "אינו בבחינת השגה להשיג איך מתייחד בהן, ולכן נקראו מדותיו של הקב"ה שהן הספירות בזהר 'רזא דמהימנותא', שהיא האמונה שלמעלה מן השכל" (תניא שער היחוד והאמונה ס"פ ט').

ובזה יובן מדוע נקראים הנשמות כשהם במחשבתו ית' בשם 'אחים' ו'רעים' לקוב"ה. כי, כמו שאחים ורעים הם קרובים זה לזה בתכלית הקירוב, עד שהם באחדות זה עם זה, כמ"כ הנשמות כפי שהם במחשבתו ('ישראל עלו במחשבה') הם באחדות גמורה עם קוב"ה, דהיינו, המוחין והמדות דאצילות.

פרק ד

התהוות הכל בבחי' יש ונפרד היא ע"י ספירת המלכות, וכן התהוות הנשמה באה על ידה

[אמנם, זהו הכל איך שהנשמה היא בשרשה למעלה, במחשבתו ית', ששם היא מיוחדת ממש עם בחי' הקב"ה – הספירות דאצילות. אבל אח"כ הנשמה יורדת למטה לתוך הגוף הגשמי ונעשית בבחי' יש ונפרד משרשה. ועתה הולך ומבאר כיצד הנשמה יורדת להיות בבחי' יש ממש:]

ובכדי שתתהוה הנשמה בבחינת 'יש' – להיות בחינת נברא, שהוא בחינת נפרד – מ'אין' ממש –

[במאמר המוסגר יבאר מהו הפירוש בזה שהנשמה למעלה היתה בבחי' 'אין' ממש:]

שהרי בהיותה באצילות היא בחינת אלקות ממש, כי גם מה שנקרא בשם אותיות מחשבה, הכל לשכך האון. אבל "כי לא מחשבותי מחשבותיכם"[24] כתיב.

- כמו שנתבאר לעיל, שענין אותיות המח' והמדות, הוא רק משל לענין אלקי למעלה, "הכל לשכך האזן". ובמשל המח' והמדות נשארים שתי דברים נפרדים. משא"כ בנמשל – למעלה מחשבתו ית' ומדותיו הם כולה חד. "כי לא מחשבותי מחשבותיכם", כלומר: 'מחשבותיכם' של בני אדם הוא כח נפרד משכלו ומדותיו אשר בהם, משא"כ 'מחשבותי' דהקב"ה, הם באחדות

---

19) בסה"מ תקע"א נוסף: "ולא כמשל הדיבור שבפה, שהוא לבוש נפרד מן השכל, רק שמתלבש בו כמו שהאדם מתלבש בבגד, משא"כ המחשבה היא לבוש המחובר אל הנפש (ולכן היא בתמידות), וכמ"ש במקום אחר".

20) כידוע שיש חילוק בין המחשבה וכח השכל, והוא: במחשבה האדם יכול לחשוב ששתים ושתים הוא חמש, אף שבכח השכל א"א להשכיל זה. כי ע"פ שכל מושג זה ששתים ושתים הוא חמש אינו אמת, ואינו מונח בשכלו. משא"כ מחשבה יכול לחשוב על הכל אף שאינו אמת.

21) תיקוני זהר בהקדמה (ג, ב).

22) ראה בהגה"ת הצ"צ כאן למקומות שמבואר שם ענין זה.

23) **(ועיין מ"ש בפרשת יתרו בד"ה 'זכור את יום השבת'** [תו"א עא, א]. **ובד"ה 'אני ישנה'** [לקו"ת שה"ש לג, ג], **גבי: 'רעיתי'. ובד"ה 'שחורה אני', גבי: 'בנות ירושלים'** [לקו"ת שה"ש ו, ג]. **וע"פ 'ושמתי כדכד').**

24) ישעי' נה, ח.

גמורה עם שכלו ומדותיו. ולפיכך, הנשמה אז היתה בבחי׳ ׳אין׳ ממש, כאילו אין לה שום מציאות בפני עצמה, כי היא כלולה באלקות ממש.

– הוא על ידי מדת מלכותו ית׳[25], שהיא הנקראת ׳לבוש׳ להעלים ולהסתיר, עד שיוכל להיות בחינת ׳יש׳, וכמ״ש[26] ״ה׳ מלך גאות לבש״.

ענינה של מלכות הוא שמקבלת מהספירות שלמע׳ ממנה, ואח״כ מעלמת על ההשפעה כדי שתוכל להיות נמשך לעולם שלמטה ממנה. ובזה ספי׳ המלכות שונה משאר הספי׳ שאין לה תוכן משלה. אלא, כל תוכנה היא מה שמקבלת מההשפעה של הספירות שלמעלה הימנה. ולכן איתא בזהר על המלכות ׳לית לה מגרמה כלום׳ – שאין לה אור משל עצמה. כמשל הלבנה, שאין לה אור משל עצמה, אלא רק זה שמקבלת מהשמש.

״כמו על דרך משל מלך בשר ודם, שבחי׳ היותו מלך על המדינה אינו בחינה ממהותו ועצמותו, כי מהותו ועצמותו הוא מה שהוא חכם ונבון, ורק ענין מלכותו הוא מה ששמו נקרא עליהם, שמולך על הארץ.

וכך יובן למעלה, שהתהוות ובריאת כל העולמות עליונים ותחתונים הוא רק ע״י מדת מלכות, שאין לכל העולמות ערך ושייכות למהותו ועצמותו ית׳, שהוא רם ומתנשא מהם, והחיות והתהוות העולמות נמשך להם רק ממה שנק׳ הוא ית׳ מלך עליהם, ואין מלך בלא עם״ (לקו״ת שיר השירים מ, ג).

וזוהי משמעותו הפנימית של הכתוב ׳ה׳ מלך גאות לבש׳, דמפסוק זה אנו רואים שישנו קשר בין מדת המלכות וענין לבוש המעלים. וע״י ההעלם על אלקותו ית׳, נעשה ענין הישות. כי כשיש גילוי אלקות אין שום מקום למציאות שמרגישה א״ע נפרדת ממנו ית׳, אלא רק ע״י ההעלם יתכן מציאות היש שמרגיש א״ע כנפרד ממקורו.

[והולך ומבאר בפרטיות יותר איך מדת המלכות היא בחי׳ לבוש המעלים עד שיוכל להיות בחי׳ יש:]

כי מדת המלכוה היא הלבוש הנורם להיות התהוות היש.

ספירת המלכות גורמת שלא ירגישו הנבראים אלקות בבחי׳ גילוי, ומחמת העלם זה נעשה רגש הפירוד אצל הנבראים, ונעשים מציאות בפני עצמם, היינו, דעכשיו הנבראים אינם מרגישים איך שכלולים במקורם ואדרבה מרגישים את עצמם כמציאות נפרדת. ומכיון שהנבראים מרגישים את עצמם נפרדים ממקורם – דשם במקורם נרגש אחדותו ית׳ האמיתי – על ידי זה נתהוו בבחי׳ יש ומציאות בפני עצמם.

[ומבאר הטעם לזה:]

כי ׳אין מלך בלא עם׳[27], והיינו, נפרדים דוקא, שעליהם יתכן המלוכה, להיות בבחינת התנשאות עליהם, והם יהיו באימה כו׳ [מהמלך]**. שהרי על מאה בנים לא יקרא האב מלך.**

כלומר:

״לפי שהוא רם ומתנשא מהם, נעשו בחינת ׳עם׳, מלשון עוממות, דברים זרים ונפרדים.

כי ׳אין מלך בלא עם׳, והתהוותם בבחינת עם הוא מבחינת התנשאות המלך עצמו, ממילא יורדים להיות בבחינת עם״ (לקו״ת פ׳ בלק ד״ה מי מנה – מצויין בהגהת הצ״צ כאן).

והביאור בזה:

ידוע המאמר ׳אין מלך בלא עם׳, שכל ענין המלכות יתכן רק על מציאות של זולת שעליו הוא מולך. ונמצא, דמדת וספירת המלכות מחייבת מציאות של זולת.

רק שלמעלה הוא באופן אחר, כי אין מציאות של עם וזולת טרם שהוא ית׳ מהווה אותם. אלא ענין הזולת למעלה הוא על ידי זה שהוא ית׳ מעלים ומסתיר את עצמו מהנבראים, שבזה הוא מתנשא ומתרומם מהם, הנה, התנשאות וריחוק זה גופא, בזה מתהווה מציאות של עם וזולת שעליו שייך ענין המלוכה.

דלולא העלם והסתר הנ״ל, הרי אין שום נתינת מקום לרגש של פירוד מאלקות, ובמילא אין שום מקום גם להתהוות דברים זרים ונפרדים שיכולים להיות בבחי׳ עם

---

25) (**וכמ״ש באגרת הקדש בד״ה ׳איהו וחיוהי׳**).

26) תהלים צג, א.

27) בחיי וישב לח, ל. ריש פרשת בלק. כד הקמח ר״ה (ב) ד״ה ועד (בהוצאת שעוועל ע׳ שעט). ספר החיים (לאחי המהר״ל) ח״ה ספר גאולה וישועה פרק ב׳. עמק המלך שער שעשועי המלך ריש פרק א. תניא ח״ב ריש פרק ז׳ (פא, ב). אגרת הקדש סימן כ׳ (קל, ב). וראה פרקי דר״א פרק ג׳. בחיי וירא כב, יג. וראה באוה״ת סוכות ע׳ א׳תשלא. האזינו ע׳ א׳תרמא שמציין לכמה מקומות. ראה תו״א נג, ד.

שעליהם שייך מלוכה. אלא, רק על ידי זה שהוא ית׳ מעלים את עצמו ובזה הוא כביכול נעשה בבחי׳ ריחוק, זהו מה שנותן מקום לרגש הפירוד מאלקות, ובמילא מתהווה דברים זרים ונפרדים.

״וכמשל המלך היושב על כסאו, שמחמת זה זעים ונרתעים הכל מלפניו, ונעשים שפלים לפניו״ (שם).

- דהיינו, מאחר שהמלך מתנשא ומתרומם (שזהו תוכנו של המלך ש׳משכמו ומעלה גבוה מכל עם׳), התנשאות זו גופא גורמת שכולם יפחדו ויראו וירתעו ממנו, ובמילא נעשים שפלים ורחוקים ממעלת המלך (נפרדים).

ובסגנון אחר: רגש הפירוד של המקבל נעשה על ידי ההתנשאות של המשפיע.

ולכן, נקראת המלכות ׳ים׳.[28][29]

מפני שמלכות ענינה הוא שמעלימה על האלקות – כמו לבוש ופרסא המעלים על החלון בכדי שלא יתגלה כל אור השמש בתוך הבית – לכן, נק׳ הים מלכות, כפי שהולך ומבאר בסמוך.

כי, הנה, ׳כל מה שיש ביבשה יש בים׳[30], רק שאין נראין לעין [הברואים אשר בים], כי מֵי הים מכסים עליהם.

וכך למעלה.

- גבי ענין המלכות (בחי׳ ״ים׳), שהיא מעלמת ומסתרת על ההשפעה אשר נמשכת בתוכה, כפי שיבאר בסמוך:

הנה, אותיות ״יהי אור״, ״יהי רקיע״[31], המחיה את כל העולמות, הם באצילות, וה׳ים׳ – שהוא המלכות – מכסה עליהם בלתי יתגלו לנבראים המתהווים מהם, שאם היו מתגלים, היה הגשמיות בטל ברוחניות.

״בחינת יציאת העולמות מהעלם אל הגילוי נקרא בשם ׳דבר ה׳׳. כמו על דרך משל באדם הדיבור הוא מגלה לזולתו מצפוני מחשבתו.

כך על דרך משל ׳בעשרה מאמרות נברא העולם׳ , הם בחי׳ ׳מאמרות׳ וצירופי אותיות היוצאים מהעלם אל הגילוי, ולהוות מאין ליש״ (לקו״ת פ׳ בלק ד״ה מי מנה).

כלומר: ״לא נקרא דבורו ית׳ בשם דיבור רק עד״מ, כמו שדיבור התחתון שבאדם הוא מגלה לשומעים מה שהיה צפון ונעלם במחשבתו, כך למעלה באין סוף ב״ה, יציאת האור והחיות ממנו ית׳ מההעלם אל הגילוי לברוא עולמות ולהחיותם נק׳ בשם דיבור, והן הן עשרה מאמרות שבהן נברא העולם״ (תניא פרק כב).

נמצא, שענין הדיבור למעלה באלקות, דהיינו, ענין הגילוי ממנו ית׳ להוות העולמות מאין ליש, שיצאו מההעלם אל הגילוי. וענין העשרה מאמרות עצמן הן החיות אלקי כפי שהוא בעולם האצילות.

וים מורה על ספירת המלכות, שכן כמו שהים מעלים ומכסה על הדברים שבתוכו, כך הוא ענינה של ספירת המלכות, שמקבלת לתוכה ההשפעה מהספירות שלמעלה הימנה, ומעלמת ומסתרת עליה שלא תתגלה לעולמות התחתונים. דאילו היתה השפעה זו מתגלה עליהם אז היו בטלים במציאות ממש.

ולולא ההעלם הזה ממלכות על ההשפעה האלקית המחיה כל העולמות מאין ליש, הנה, היה מתגלה עליהם אורו ית׳ הבלי גבול, והיו כל העולמות בטלים ממש ממציאות במקורם.

[מביא משל לענין ביטול זה:]

כמשל ביטול זיו השמש במאור עצמו, ואינו נראה ליש אלא במקום שאין המאור נראה כו׳.

ביטול זה של כל העולמות במקורם בלי ההעלם של מלכות הוא כמו עד״מ ביטול זיו השמש במאור השמש עצמו (דודאי ישנו לזיו השמש במאור עצמו, דאם מתפשט למרחוק כל כך, אזי כל שכן שקיים גם במאור עצמו), דזיו השמש נראה כמציאות רק כאשר הוא מחוץ למאור השמש, אבל במאור עצמו אינו נראה ליש ומציאות כלל, אלא מציאותו כלולה לגמרי במאור השמש ובטלה שם בביטול מוחלט. כך הי׳ מציאות כל העולמות לולא ההעלם של ספירת המלכות.

---

28) ראה פרדס שעה״כ בערכו (ים).

29) (ועיין מ״ש בד״ה ׳מי מנה עפר יעקב׳, בענין: ׳והים עליהם מלמעלה׳ [לקו״ת בלק סח, א]).

30) חולין קכז, א. וראה לקו״ת יד, ב. וראה שער האמונה פרק נ״ב (פד, א ואילך). סה״מ תרנ״ט ע׳ קמה ואילך. סה״מ תער״ח ע׳ רנד ואילך. ועוד.

31) בראשית א, ג-ו.

כך, נשמיות המתהווה היה בטל למקורו – הוא רוחניות המהוה, ואי אפשר להיות מציאות נשמה ומלאך, שהם בחי' נפרדים, רק שהם באהבה כו'[32] – אלא כשאין האלקות בגילוי בְּרִיאָה ממש.

והעלם והסתר זה הוא על ידי המלכות, כי זה כלל גדול: שהמלכות היא הגורמת להיות בחינת 'יש' כנ"ל.

ונקראת לכך [המלכות] **'אימא תתאה', 'מטרוניתא', 'אֵם', 'אֵם הַבָּנִים', כמ"ש בספר של בינונים בשם הזהר.[33][34]**

מצד ענין ההעלם שמלכות גורמת, לכן היא נק' בהרבה שמות שתוכנן הוא ענין האֵם. כי כמו שהאם היא זה שמעלמת על השפעת האב (הטיפה), ומהעלם זה נעשה היש ומציאות, שהוא הבן ('אם הבנים').

[ועל פי ביאור זה דלעיל בענין ספירת המלכות (שגורמת להיות בחי' 'יש') ישוב לבאר כאן איך הנשמה תתהווה להיות בחי' יש, כפי שהובא לעיל:]

ולכן, הנשמה היא בבחינת 'עיבור' במלכות, כי בשמיני עצרת, שאומרים [אז] **'מוריד הגשם'[35], נמשכים הנשמות ברחם הנוקבא, ושוהים שם ז' חדשים[36] עד ז' של פסח, זמן הלידה[37].**

מקור נשמות ישראל הוא בהמדות והספירות דאצילות (כנ"ל בתחילת המאמר), דכל נשמה יש לה טבעה המיוחד לה, וזה תלוי מאיזו ספירה פרטית נשמה זו נמשכת. דיש אלו שעיקר עבודתם בקו החסד, כי שרשם משם, ויש אלו בקו הגבורה.

אך, בכדי אשר נשמות אלו תתהוו בבחי' יש ומציאות בפני עצמם, צריכים לירד למטה ולהתלבש בספירת המלכות, כי דוקא בכח ספירה זו לגרום להתהוות הנשמה להיות בבחי' יש ממש מוכנת לבוא למטה בגוף האדם (מצד תוכנה המיוחד לה – העלם והסתר על ההשפעה).

וזהו מה שמבואר בחסידות שמקור כל נשמות ישראל בפועל הוא מספירת המלכות דאצילות. שכן המלכות נקראת ג"כ בשם 'אימא', דכמו האם המקבלת ההשפעה מהאב ומגדלת את הוולד ואח"כ מולדת אותו להיות ילד חי, כך היא בחי' המלכות כדלעיל, שמקבלת ההשפעה מהספירות שלמעלה, וממשכת השפעה זו למטה. וכך כל נשמה בטרם ירידתה למטה בסדר השתלשלות כל העולמות עד שמתלבשת בגוף גשמי, הרי היא נמצאת בעיבור בטן האם בבחי' מלכות דאצילות, ועל ידי שהייתה שם נעשית בבחי' מציאות נשמה פרטית, ששייכת לירד ולהתלבש בגוף האדם.[38]

---

32) דהיינו, זה שהם נפרדים משרשם הוא שונה מהפירוד של העולמות הגשמיים והברואים שבהם ממקורם. כי העולמות הגשמיים מרגישים את עצמם כיש ומציאות בפני עצמם, ואלקות הוא בהעלם גמור מהם. משא"כ המלאכים והנשמות הם בביטול גמור לאלקות, מפני שמרגישים את מקורם. אבל הם עדיין נחשבים נפרדים ממקורם, כי, אם לא היו נפרדים לא היו מרגישים את עצמם כלל, והיו נכללים במקורם, כמו אור השמש בתוך השמש. ולכן צריך לומר שאף שמרגישים אלקות, מ"מ, אינו בגילוי גמור אצלם, אלא מתעלם מהם. וישותם מתבטאת בזה שהם מרגישים אהבה לה' ויראה ממנו, אף שזהו הרגש נעלה ודק מאד, מ"מ, הוא ענין ישות ומציאות עכ"פ. ובלשון החסידות: "יש מי שאוהב, יש מי שירא".

33) ריש פרק נ"ב. וראה לקו"ת שה"ש יח, סוף עמוד ב' במ"מ לשם (בספר לקו"ת הוצאת קה"ת).

34) (ועיין מ"ש בביאור ע"פ 'יונתי', בענין: 'פתי' [לקו"ת שה"ש יח, ב]. ובמקום אחר ע"פ 'למען תירא' לקמן בפרשת ואתחנן [לקו"ת ואתחנן י, ב]).

35) ראה במאמרי אדה"א ויקרא כרך א ע' שצא ואילך. דברים כרך ד' ע' א'שנה ואילך.

36) בפרי עץ חיים (ועל דרך זה בשער הכוונות) שם: "ר' חדשים חורף". וכמ"ש כאן כן הוא באגרת הקדש סימן כ'. ובלקוטי הגהות לתניא שם (ע' עו) מציין למשנת חסדים מסכת סוכה פרק י"ב מ"ח: "ועיבור זה נמשך לז' חדשים מקוטעים", עיין שם שהאריך. ובסידור האריז"ל יום שמיני עצרת: "עד שבעה חדשים מקוטעין". ובשער האמונה הנ"ל פרק ס"ב: "ומשמיני עצרת עד ז' של פסח הוא ששה חדשים, וכשאדר מעובר הוא ז' חדשים, שיולדת לז' כו'". וראה ספר המאמרים תקס"ב ח"ב סוף ע' תח ואילך [נדפס גם כן בתו"ח בשלח רצו, ב, כמצויין שם].

37) כנסמן לעיל מן הפרי עץ חיים.

38) כי אף שבשורשה האמיתי של הנשמה היא למעלה מבחינת מלכות דאצילות, אלא היא מושרשת בחכמה עילאה (תניא פרק ב'), אבל מכל מקום, השורש הגלוי של נשמות ישראל, דהיינו, מהיכן הן נמשכות בפועל אל גופות בני ישראל – הוא ממלכות דאצילות. וכמו עד"מ מאב ואם, אשר השורש ומקור העיקרי של הבן הוא מטפת האב (הנמשכת ממוחו), מ"מ, השורש הגלוי של הבן, הוא מבטן האם, שמשם הוולד יוצא לאויר העולם, ונעשה למציאות נפרדת בפני עצמו. ויותר נראה אשר הבן נמשך מהאם מאשר מהאב, שהרי משם נולד. כך הוא בשורש הנשמות למעלה, שכן מלכות דאצילות נקראת 'נוקבא' כנ"ל, דהיינו, כמו האם שמגדלת הוולד בתוכה, וממנה נולד, כך ענינה של בחינת מלכות, שהיא הדרגא שממנה הנשמות יוצאות לידי גילוי להתלבש בגופות בני ישראל.

ותהליך זה של שהיית הנשמה בספירת המלכות (פעולת ההעלם וההסתר בה) נקרא בשם 'עיבור', כעיבור הוולד בבטן האם, וכמבואר בסמוך.

והנה, מבואר בספרי קבלה שבשמיני עצרת כאשר מתחילים לומר 'מוריד הגשם', בזה אנו ממשיכים הנשמות ממקורם בהספירות דאצילות למטה אל המלכות. דמלבד המשמעות ע"פ פשטות של תפלת הגשם שמבקשים מה' להוריד הרבה גשמי ברכה בשנה זו, הנה, בעומק יותר אנו גם מתפללים שיומשך הנשמות למטה בספירת המלכות כדי להתחיל תהילך זה של התהוותן להיות בבחי' יש.

ועל ידי שהייתן ז' חדשים בבטן האם (מלכות דאצילות) נעשים בבחי' יש ומציאות בפני עצמן, ואז מוכנות להולדתן בפועל ממש בהמשכת כל נשמה פרטית למטה בגוף שלה. וז' חדשים משמיני עצרת הוא בז' של פסח, דאז הוא זמן לידת הנשמות (כנ"ל).

[מביא משל בכדי להבין ענין עיבור הנשמה בבחי' מלכות, עד שנעשית בבחי' יש ונברא כנ"ל:]

על דרך משל בנשמיות[39]: שלהיות התהוות מהות וולד מן הטפה, צריך להיות עיכוב ושיהוי ז' חדשים ברחם הנוקבא, שבמשך זמן זה על ידי שאוכל ושותה ממה שאמו אוכלת ושותה ונמשך בו חיות- ע"י אכילת ושתיית האם, **עד שעושהו להיות 'יש'.**

[והנמשל:]

כך הנשמה דאצילות, שהיא בחינת 'אַיִן'- כדלעיל בענין 'ישראל עלו במחשבה', **בכדי שתתהוה להיות בחינת 'יש', הוא על ידי שמתעכבת ברחם הנוקבא** [- מלכות] **ושוהה שם ז' חדשים, ואוכלת ושותה בו'** [ממה שאמו (מלכות) אוכלת], [דהיינו] **שנמשך שם** [- במלכות] **אורות עליונים**- עד שעל ידי זה נעשית הנשמה בבחי' 'יש'.

39) מובא באוה"ת נח דף סד, א. ביאורי הזהר לצ"צ כרך-א ע' תקמט, וכן לענין הנמשל להמובא להלן בסמוך.

פרק ה

ענין לידת הנשמות בז' של פסח ע"י גילוי אור הסובב

[ועל פי זה יובן מהו ענין 'לידת הנשמות' בשביעי של פסח:]

והנה, בז' של פסח הוא לידת הנשמות.

והענין:

- לבאר מדוע ז' של פסח דוקא הוא זמן לידת הנשמות.

שכן, עד כאן הסביר שעד ז' של פסח (משמע"צ) הוא ז' חדשים שהנשמה במעי אמו (מלכות דאצילות) ומתעכבת שם כדי להתהוות ולהיות מהות בפני עצמה בבחי' יש, כי לפני זה היתה בהתכללות בעולם האצילות בבחי' אין ממש. וכשמגיע ז' של פסח הנשמה כבר שהה ז' חדשים בבטן דנוקבא וכבר נעשית בבחי' יש. אמנם, ז' של פסח הוא זמן לידת הנשמות בגילוי מהעלמם במלכות. כי אף שהיא כבר נעשית בבחי' יש, אבל היא עדיין נמצא בתוך ההעלם דמלכות דאצילות (כנ"ל שמלכות ענינה העלם).

בז' של פסח הוא הלידה וההתגלות בפועל מתוך ההעלם דמלכות. כי בשביל הלידה צריך עוד פעולה מלבד העיכוב במלכות לז' חדשים. ועתה יבאר למה דוקא ז' של פסח הוא זמן לידת הנשמות בפועל:

כי בכדי שיהיה בחינת לידה ופתיחת הרחם, להיות הנשמה יוצאת מן ההעלם [במלכות] **לגילוי, צריכה להיות המשכה והארה במדת המלכות מלמעלה מהשתלשלות**[40]**.**[41]

[הולך ומבאר המשכה זאת, מהי:]

40) מובא באוה"ת בראשית-א קטו, א.

41) (וכמ"ש במקום אחר ע"פ מאמר הזהר פ' פינחס דף רמ"ט, בענין: 'כאיל תערוג' [ביאורי הזהר קיז, א].

ועיין מ"ש במקום אחר [ראה אוה"ת שמות-ז ע' ב'תקא] ע"פ 'למילדות העבריות אשר שם האחת שפרה', פירוש ['האחת':] ה' אחת, היינו, ה' ראשונה דשם הוי', שבה ועל ידה נמשך כח הלידה, וביאור ענין זה יובן ממה שכתוב ריש פרשת לך לך, בענין: ה' שנתוסף לאברם שיהא נקרא אברהם כו', עיין שם [תו"א פ' לך לך]).

וזהו מה שכתוב[42] [אצל קריעת ים סוף בז׳ של פסח (זמן לידת הנשמות):] **"ויולך ה׳ את הים ברוח קדים עזה".**

משמעות כתוב זה על פי פשטות היא: שהקב״ה הביא רוח מכיוון מזרח (׳קדים׳ – קדמה) חזקה מאד (׳עזה׳) כדי לפעול את קריעת ים סוף. היינו, כדי שהמים יהיו נצבים כמו נד וכחומה נגד טבעם, הי׳ צריך להיות רוח חזקה מאד שרק ה׳ יכול להביא (׳ויולך ה׳).

אבל כאן יבאר כתוב זה ע״פ פנימיות הענינים – ׳רוח קדים׳ קאי גם על המשכה אלקית נעלית מאד, שדוקא המשכה זו יכולה לפעול את הענין דקי״ס ברוחניות. ובאמת מפני המשכה זו ברוחניות שפעלה את ענין קי״ס הרוחני – לידת הנשמות (בקיעת ההעלם דמלכות) – לכן הי׳ הקי״ס הגשמי, כי כל מה שמתרחש בגשמיות עולם הזה הוא מחמת שרשו ברוחניות.

ומדריגה זה של ׳רוח קדים׳ קאי על ׳קדמונו של עולם׳[43], דהיינו, על עצמותו ומהותו ית׳, שלמעלה מכל מדידות והגבלות. כי רק על עצמותו ית׳ יתכן לומר התואר ׳קדים׳, שמשמעותו שמציאותו הי׳ מאז ומקדם, שתמיד הי׳, ולפניו לא הי׳ שום דבר קיים. כי אפי׳ הגילויים הכי נעלים יש להם שרש מדרגא שלמעלה מהם. רק על עצמותו ית׳ לבד אפשר לומר שאין לו שום שרש ומקור, והוא באמת קדמונו של עולם.

ודוקא מדריגה זו הי׳ ביכולתה לפעול קי״ס, כפי שיבאר לקמן.

כי על פי השתלשלות[44] **מְשֻׁכָּל למדות, עד ממחשבה לדבור, אי אפשר להיות המשכה מבחינת ה׳אין׳ בבחינת ה׳יש׳.**

- כי הם שתי ׳עולמות׳ וגדרים נפרדים לגמרי זה מזה, וזה כאילו לומר אשר מסברא שכלית יתהווה אבן דומם, דכל השומע יצחק לו, כי סברא שכלית היא ב׳עולם׳ ובגדר אחר מן הגשמיות.[45]

אלא על ידי גילוי הארת הסובב, שמקיף לאצילות בריאה יצירה עשיה[46]**, שכולם שוים קמיה.**[47]

---

42) שמות יד, כא.

43) כמו דרשת רז״ל עה״פ ״משל הקדמוני״ – קדמונו של עולם. שם שלמה המלך מדבר על התורה ואומר שבאמת התורה הוא לא רק חכמה ושכל אנושי, ולא רק שכל אלקי, אלא הוא משל לקדמונו של עולם – הקב״ה בעצמו. שכמו שעל ידי המשל האדם מבין את הנמשל, כמ״כ ע״י לימוד ועסק התורה האדם מתקשר עם עצמותו ומהותו ית׳.

44) ענין סדר השתלשלות העולמות הוא – דכל העולמות עם כל פרטי המדריגות שבהם, נקראים בשם ׳סדר השתלשלות׳ - מלשון שלשלת. דכמו שלשלת עשוי׳ מטבעות האחזות וקשורות זו בזו, שכולן יחד מהוות שלשלת אחדת ארוכה, כמו כן כל העולמות עם כל פרטי המדריגות שבהם, הם כמו טבעות של שלשלת אחת, שכן כל עולם, וכן כל מדריגה ומדריגה שבכל עולם, יורד ו׳משתלשל׳ בסדר מסודר מן העולם והמדריגה שקדמו.

וכמו עד״מ באדם, הרי הדיבור ׳משתלשל׳ ממחשבה, דקודם כל האדם חושב באיזה ענין, שבמחשבתו האותיות הן רוחניות עדיין, ומאותיות המחשבה משתלשלות ויורדות אותיות הדיבור, שהן מדריגה פחותה מאותיות המחשבה, כי הדיבור הוא אותיות גשמיות המלובשות בקול גשמי.

וזהו שכל בחינת ההשתלשלות דרך כלל נק׳ ׳יש מיש׳, שכן זה שממדרגה א׳ משתלשלת ומסתעפת מדרגה שלמטה הימנה, מוכיח שכל המדריגות הם בערך זה לזה. כמו עד״מ שאי אפשר שישתלשל וירד מסברא שכלית להיות אבן-דומם, כי הם באין ערוך לגמרי זה מזה. כך למעלה, העובדה שב׳ מדריגות משתלשלות זו מזו מוכיחה שלשתיהם יש ערך ויחס זה לזה. ואם כן, מובן היטב אשר כל מדריגה שהיא בבחינת ההשתלשלות צריכה להיות בגדר יש ומציאות (בניגוד לבחי׳ אין והעדר המציאות), שדוקא ממדרגה א׳ שהיא בבחי׳ יש יכול להשתלשל למדריגה שניה שהיא למטה יותר וגם כן בבחי׳ יש. כי מה שהוא ׳אין׳ אין לו שום ערך ויחס אל מדריגה אחרת שהיא במציאות, אלא הם באין ערוך זה מזה, ובמילא לא יתכן שיומשך (באופן של השתלשלות, שכל דרגא כבר היתה כלול בעילתה) ממנה מדרגה אחרת, שאינה בטילה כדוגמתה.

45) עוד משל לזה שמרוחניות לא ישתלשל גשמיות: כאילו לומר אשר אחרי שממעטים מי הנהר מיעוט אחר מיעוט וצמצום אחר צמצום בצינורות קטנות יותר ויותר, על ידי זה אחרי ריבוי צמצומים בהמים יהפכו להיות מתכת או עץ, שזה אינו, כי ככל שיצמצם וימעט המים לעולם ישארו מים, רק שייעשו בכמות יותר קטנה, אבל לא יעבור גדרו וגבולו להיות מתכת או עץ, כי הם שני גדרים ומציאות שונים ממש.

46) ביאור ענינם של ד׳ עולמות אלו - אצלילות בריאה יצירה עשיה בקיצור:

עולם האצילות הוא העולם הראשון מן הד׳ עולמות רוחניים שקדמו לבריאת עולם הזה הגשמי, ו׳אצילות׳ הוא מלשון הפרשה, כמו ׳ויאצל מן הרוח׳ הנאמר גבי משה והשבעים זקנים (בהעלותך יא, כה. וראה פרדס להרמ״ק שער טז פ״א). מפני שעולם זה אינו בריאה חדשה, אלא רק התפשטות מדבר שהיה קיים לפני זה, כמו ׳ויאצל מן הרוח אשר עליו׳, שהקב״ה האציל והפריש מרוחו של משה ונתנו על הזקנים, שאין בזה חידוש דבר מעיקרו, אלא רק התפשטות רוחו של משה אל חוץ ממנו (הזקנים). וכמו כן הוא כל ענין עולם האצילות, שאינו אלא התפשטות וגילוי כוחותיו של הקב״ה הנקראים ׳עשר ספירות׳, שהן כוחות אלקיים, ולא נבראים. לסיכום: ״עולם האצילות הוא אלקות ממש״ (תניא ריש פרק מט).

עולם הבריאה ענינו בריאה ׳יש מאין׳, והיא הבריאה הראשונה, רק שבעולם זה שהוא קרוב עדיין לעולם האצילות (שהוא ״אלקות ממש״ (תניא ר״פ מט)), לכך עדיין מורגש בו שכל קיום העולם אינו אלא מצד שפע החיות מאת ה׳. וכמו על דרך משל הדקים שבים, שמיד שפורשים מן הים הם מתים, כמו כן הנבראים הרוחניים שבעולם הבריאה (כגון המלאכים שם), הגם שהם מציאות נברא, הרי הם ׳מובלעים׳ כביכול במקור חיותם מבלי

אור הסובב כל עלמין הוא הגילוי ממנו ית׳ בבחי׳ בלי גבול ממש, שמחמת גודל מעלת אור זה אינו יכול להתגלות ולהתלבש באופן פנימי בתוך העולמות והנבראים. וכמו עד״מ מרב ותלמיד, דכאשר אומר הרב סברא נעלית ומופשטת מאד אל תלמיד קטן, הרי הגם שהתלמיד יכול לזכור ולומר כל האותיות של הסברא ההיא, אבל לא הבין אותה כלל, ולא נתגלה ונקלט במוחו כלל. דהיינו, שאור זה דסובב כל עלמין נמצא בתוך כל העולמות (כפי שיבואר לקמן שהוא עיקר חיות העולמות), אבל אינו נרגש ונתפס בהם בבחי׳ גילוי, כי הוא למעלה מעלה מבחי׳ וגדר גילוי.

ולפי זה יוצא גם שתי הגדרים באור זה, א׳, אין חילוקי מדריגות באור זה, שכן מאחר שאין התגלותו תלויה במהות כלי המקבל, כי הוא למעלה לגמרי מהם, לכן הוא נמצא בכל מקום בשוה ממש, שמעלה ומטה שוים קמיה, וכחשיכה כאורה ממש. וכמו שלגבי בלי גבול, אין מספר גדול קרוב יותר אליו מן מספר קטן, כי כולם אינם בגדרו כלל. וב׳, ממילא כשאור זה נמשך, הוא נמשך בכל העולמות כולם בבת אחת, בלי סדר והדרגה, כפי שהוא באור הממלא.

וזהו שכתוב ״רוח קדים כו׳״, שעל ידי זה היה קריעת ים סוף.

[והביאור בזה הוא:]

כי, הים המכסה ומסתיר [- בחי׳ מלכות] אינו אלא בבחינת השתלשלות, אבל בגילוי הארה שלמעלה מהשתלשלות – ״הָפַךְ מַיִם ליבשה״[48] כו׳.

לגבי אור זה האין סוף ובלי גבול אין לפניו מעלה ומטה כלל. דהיינו, כמו עד״מ לגבי בלי גבול, הרי שוין מספר אחד ומספר רבוא רבבות, דאין מספר גדול קרוב יותר אל הבלי גבול מן מספר קטן. כי בלי גבול אינו בגדר מספר כלל, אלא הוא באין ערוך לגמרי מזה. וכך הוא לגבי אורו ית׳ הבלתי בעל גבול, שהוא באין ערוך לגמרי מכל גדר מציאות העולמות, אפי׳ הכי עליונים, כי סוף סוף כולם הם בגדר ׳עולם׳ וגבול. ולפיכך, עולמות עליונים היותר רוחניים, וגשמיות הם שוין ממש לגבי אור זה הבלי גבול (סובב כל עלמין).

ולכן, כאשר נתגלה בחי׳ קדמונו של עולם (אור הסובב) בקי״ס, שאור וחושך שוים קמיה ממש, הפך מים ליבשה, דהיינו, שבחי׳ ההעלם של מלכות נתהפך לגילוי (יבשה), ר״ל: פתיחת ולידת הנשמות מתוך ההעלם שלהן במלכות.

וזהו שכתוב בזהר[49]: ״מה תצעק אלי׳, בעתיקא תליא מילתא״, שמשם נמשך הכח להיות בחינת לידה.

פסוק זה (׳מה תצעק אלי׳) הוא אמירת הקב״ה למשה רבינו לפני קי״ס, ואומר הקב״ה ׳מה תצעק אלי, דבר אל בני ישראל וישאו׳, שהתשועה וההצלה לא יבואו ע״י צעקת ותפלת בנ״י, אלא ע״י הליכת בנ״י בים (וכמו שעשה נחשון בפועל).

אבל הזהר מפרש פסוק זה ע״פ סוד: ״מה תצעק אלי״ – מדוע אתם צועקים להמשיך דרגא שהיא נמוכה יותר באלקות. ׳בעתיקא תליא מילתא׳ – הדבר (קי״ס) תלוי במדריגת עתיק, שהוא בחי׳ סובב כל עלמין כנ״ל[50], בחי׳ ׳קדים׳, שלמעלה לגמרי מכל סדר השתלשלות.

פרק ו

ביאור ענין מדוע ההרים ׳רקדו׳ דוקא

[ע״פ כל הנ״ל יבאר כאן התירוץ על השאלות מתחילת המאמר על הפסוק של הד״ה – ״הים ראה וינוס, וההרים רקדו כאילים״:]

אפשריות לפירוד ממנו, וכמובן, שאין שייכים להרגש של ׳ישות׳ ומציאות עצמאית כלל.

עולם היצירה הוא העולם שלמטה ממנו, ונקרא ״יצירה׳ מלשון ׳צורה׳. שכן לשון ׳בריאה׳ מורה על חידוש דבר מאין ליש, שהיא רק נקודה של מציאות בלי צורה, ואילו בעולם היצירה כבר באה המציאות של הנבראים העליונים לידי צורה מוגבלת.

והעולם האחרון במדריגה (מהעולמות הרוחניים) הוא עולם העשיה (הרוחנית) – עשיה מלשון ׳תיקון׳ (כמו: ׳ועשתה את צפרניה׳), שכן עולם היצירה הוא רק ׳צורה כללית׳ בלי פרטים, ובעשיה נגמרה צורת הנבראים בציור פרטי ומושלם.

47) בענין התהוות מכח הארת הסובב דוקא ראה תו״א מגילת אסתר מאמר ד״ה יביאו לבוש מלכות – בטור הב׳.

48) תהלים קטו, ו.

49) זהר חלק ב׳ סא, א.

50) בחינת ׳עתיק יומין׳ קאי על מדריגת התענוג של הקב״ה (שלמעלה מן הרצון שלו). וא׳ הטעמים שנק׳ בשם ׳עתיק׳ הוא משום שהוא מלשון ׳נעתק׳ ונבדל, דהיינו, שמדריגה זו הוא גבוה מאוד נעלה, עד שהוא כאילו מובדל ומרומם מכל הבחינות.

והנה, בגילוי הארה זו [דבחי' סוכ"ע בעת קי"ם] **אזי "ההרים רקדו כו'".**

[והביאור בזה:]

'הרים' – הם חסד, גבורה, תפארת [דאצילות][51]**. ו'גבעות' – חסד גבורה תפארת דבריאה, או נצח הוד יסוד דאצילות.**

- כי הרים הם גבוהים יותר מן גבעות, וכך הוא ענין חסד גבורה תפארת דאצילות לגבי חסד גבורה תפארת דבריאה (או נצח הוד יסוד דאצילות), שחג"ת דאצילות הם במדריגה גבוה ונעלית יותר מן חג"ת דבריאה. והפירוש שהם במדירגה גבוה יותר הוא שמתגלה ומאיר בהם אור גדול יותר ממנו ית', ואילו בחג"ת דבריאה מאיר אור מצומצם יותר.

כלומר: למעלה ולמטה במדריגה ברוחניות משמעותה היא, בענין אופן הגילוי אלקות אשר שם, דאם מתגלה שם אלקות באופן גדול יותר (יתר גילוי) אז נרגש שם הקב"ה ביתר שאת, ומרגישים יותר קרוב אליו ית', ואילו מה שלמטה במדריגה זהו מפני שהאור שמתגלה שם הוא מצומצם יותר, ובמילא, אינו נרגש שם הקב"ה כל כך כמו שהוא במדריגות שלמעלה.

ולהיות שהם למעלה מבחינת 'ים', שהוא הצמצום כנ"ל- של מלכות דאצילות**, לכן, 'רקדו כאילים' – שבגילוי אור הסובב** [עליהם] **נכללו** [באור זה] **כביטול נר בפני אבוקה.**

היות שהספירות דאצילות הם למעלה מן ההעלם של מלכות, לכך, כאשר נתגלה עליהם בעת קי"ס בחי' קדומו של עולם (אור הסובב) במילא הרגישו אור עליון זה ונתפעלו בהתפעלות גדולה להכלל באור זה. וכמו על דרך משל כאשר מקרבים אבוקה לנר קטן, הרי הנר נמשך ונתבטל ונכלל בהאבוקה בדרך ממילא.

[ופירוש הענין על פי חסידות הוא:]

והיינו, שהאורות דתיקון המלובשים בכלים, נסתלקו מן הכלים ונכללו באור זה המקיף[52] **כנ"ל.**

ישנן עולמות רוחניים שהם למעלה במדריגה מעולם הזה הגשמי, ובכללות הם ארבעה עולמות, אצילות, בריאה, יצירה עשיה. עולמות הללו נקראים בשם 'סדר השתלשלות', כ'שלשלת' של הרבה טבעות אחוזות זו בזו, היינו, עולמות הנמשכים זה מזה בסדר והדרגה, ממדריגה למדריגה.

וגילה לנו האריז"ל ש'סדר השתלשלות' זה (ובפרט העולם הראשון, עולם האצילות) נקרא בשם 'עולם התיקון'. ברם, למעלה מכל העולמות ישנו עולם רוחני אחר שנקרא 'עולם התהו', ונרמז בלשון הכתוב 'והארץ היתה תהו' וגו, לפי שבעולם זה שורר 'חורבן' הנקרא 'שבירת הכלים'.

ואחד הטעמים שנקרא 'עולם התיקון' הוא, כי בעולם זה הכל מתוקן ויציב ונכון. דהיינו, שהאורות האלקיים בעולם זה (החיות אלקי המתגלה בעולם) הם מלובשים בהכלים (הדברים שבהם מתגלים האורות). ואילו בעולם התהו אינו כן, דיש שם תהו, ומחמת ריבוי האור נשתברו הכלים.

והנה, כאשר נתלגה בעולם האצילות (עולם התיקון) אור הסובב בשעת קי"ס, הרי אז האורות שהיו מלובשים בהכלים דהעשר ספירות נסתלקו מן הכלים שלהם, כי חשו והרגישו באור עליון זה, ובדרך ממילא רצו לעלות ולהיות נכלל באור זה האלקי.

---

51) ראה פרדס שער ערכי הכנויים מערכת הר בסופה. ע"ח שער דרושי הנקודות פרק ד' (מ"כ).

יש לומר שעוד מקור לזה ש'הרים' מורים על חג"ת דאצי' הוא ממדרש חז"ל הכתוב זה: "מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות", ואמרו רז"ל עה"פ ש'הרים' קאי על ההרים של העולם, שהם אברהם יצחק ויעקב. שבזכותם יהי' הגאולה העתידה. וידוע שהאבות הם הם המרכבה. דהיינו, שהם היו מרכבה למדות דאצי' בעוה"ז. שאברהם הי' מרכבה וכלי לגילוי חסד דאצי' בעוה"ז. כמו שכתוב במדרש שמאברהם איני משמש במרום (חסד דהקב"ה [דאצי']). אברהם הי' מרכבה למדת החסד דאצי' כנ"ל, וגם ממה שכתוב "אברהם אוהבי", שאהבה הוא ביטוי למדת החסד. ו"פחד יצחק הי' לי" – מזה ראי' שיצחק הי' מרכבה לגבורה דאצי', שביטוי למדת הגבורה הוא יראה. ו"תתן אמת ליעקב", ומדת האמת קאי על תפארת דאצי'.

52) ביאור ענין ההפרש בין האור מקיף והאור פנימי הוא:

אור מקיף נק' כן מפני שלעוצם מעלתו אינו יכול להתלבש ולהיות נקלט ונתפץ בתוך הכלי בבחינת גילוי. וכמו עד"מ מרב ותלמיד, דכאשר הרב אומר סברא עמוקא מאד, והוא למעלה לגמרי מהבנת שכל התלמיד, אזי הסברא כאילו מקפת עליו ואינו נכנסת ונקלטת בתוך מוחו. אבל מ"מ, התלמיד יכול לחזור על סברא זו באותם המלים ממש כמו הרב, רק שלא הבין את השכל בזה. כלומר, שסברא זו נמצא בתוך מוחו ומחשבתו, רק שלא נתגלה בו. וכך הוא ענין האור מקיף למעלה, שהוא אורו ית' הבלי גבול, שמפני גודל מעלתו אינו יכול להיות נקלט בכלי המקבל. ובחי' זו נמשכת על ידי ברכות המצות, וזהו בחי' 'דברי סופרים'.

ולאידך, האור פנימי הוא אורו ית' שבבחי' צמצום וגבול, שלכן יכול להיות נקלט בכלי המקבל. כמשל תלמיד שקולט במוחו בהבנה והשגה סברת הרב. דסברא זו הוא מלובש במוחו ובהתגלות בו.

פרק ז

קושיא – דלכאורה ענין 'ריקוד' זה מתרחש למעלה גם בכל שבת

והגם שגם מדי שבת בשבתו יש עליות העולמות.

גילוי אור הסובב בעת קי"ס פעל ענין סילוק ועליית האורות מהכלים דתיקון והתכללותם באור המקיף, כמו נר בפני אבוקה. דכשכמקרבים אבוקה גדולה לנר קטן, הנר מסתלק מהפתילה ועולה למעלה להתכלל בהאבוקה הגדולה.

אמנם, לכאורה נשאלת השאלה: מהו החידוש של קי"ס? הרי בכל שבת מתרחש אותו ענין:

בשבת הקב"ה שבת ונח ממלאכתו של ששת ימי הבריאה. מה הפי' שהקב"ה נח מהבריאה? הרי א"כ, איך קיימים העולמות גם בשבת? אלא הפי' הוא שהקב"ה נח מלומר את העשרה מאמרות, וכל הבריאה עולה למחשבתו ית'. דהיינו, שכל העולמות עולים למעלה להתכלל באלקותו ית'.[53]

וע"כ נשאלת השאלה: כמו שהגילוי בקי"ס פעל ענין עליית העולמות, כדלעיל, כמ"כ מדי שבת בשבתו נפעל אותו ענין! וצריך להבין מהו המעלה והחידוש של קי"ס על כל שבת ושבת?

וזהו שמבאר כאן:

אך, הכל מִדַּרְגָּא לְדַרְגָּא – עשי' ביצירה, ויצירה בבריאה [ובריאה באצילות] **כו', ונקרא 'הילוך'.**

אבל ה'ריקוד', הוא עלי' הגדולה שלא בְּהַדְרָגָה כלל, דהיינו, באור הסובב כנ"ל.

---

53) בששת ימי המעשה הקב"ה יורד ומשפיל את עצמו להוות ולהחיות את העולמות העל ידי העשר ספירות שלו. ואחר כך ביום השבת 'שבו שבת ה' מכל מלאכתו', דהיינו, שהקב"ה שובת ונח ממלאכה וירידה זו, ואז הכל חוזר ועולה שוב למקורו למעלה.

"והוא כמו על דרך משל מאדם שעשה איזה מלאכה, כמו שכותב איזה שכל, הנה, צריך שכלו לירד עד שיתלבש בהמדות והמחשבה, ואחר כך יורדים כולם ומתלבשים בכח המעשה, ואחר שנח ממלאכתו חוזרים כל הכחות ומתעלים ונכללים בכח השכל ובעצמות הנפש" (לקו"ת פ' בהר ד"ה שבתותי תשמורו).

פרק ח

ביאור ענין מדוע ההרים רקדו 'כאילים' דוקא

[והריקוד (העלייה) של ההרים הי' כמו 'אילים'. וזהו שיבאר כאן:]

'כאילים' – שאין בהם דעת, ושרש בחינה זו [של אילים שלמטה מן הדעת] **הוא למעלה מהדעת.**[54]

מפני גילוי העצום שהי' בעת קי"ס, שנתגלה אורו ית' הבלי גבול שלמעלה מהשתלשלות, לכן קוראים לריקוד ועלי' זה של ההרים בשם אילים. שאילים בגשמיות אין להם דעת כמו שאר הבהמות. אבל שרשם למעלה ברוחניות הוא באמת למעלה מהדעת. כנודע שכל דבר בגשמיות משתלשל משרש רוחני למעלה באלקות. ולכן, כשנתגלה על ההרים (המדות דאצילות) בחי' סוכ"ע, שהוא למעלה ממדידה והגבלה וטעם ודעת לגמרי, לכן עלייתם ('ריקוד') הי' כמו אילים – לבחי' שלמעלה מטעם ודעת לגמרי, שנכללו באורו ית' הבלתי בעל גבול, סוכ"ע.

פרק ט

ביאור ע"פ חסידות ב'הים ראה וינוס' – הסתלקות ההעלם של מלכות ע"י גילוי אור הסובב

[ועתה יבאר זה שכתוב "הים ראה וינוס", על פי כל מה שנתבאר לעיל:]

אבל 'הים' – 'סופא דכל דרגין', המסתיר ומעלים.

- כדלעיל, ש'ים' קאי על מלכות, שהיא הספי' האחרונה של עשר הספירות דאצילות ('סופא דכל דרגין'), וכל ענינה היא שמעלימה על ההשפעה שלא תתגלה לנבראים.

וכשראה גילוי אור הסובב- כמ"ש 'הים ראה', דהיינו, שהמלכות ראתה והרגישה את הגילוי שהי' בעת קי"ס – **לא**

---

54) **(עיין מ"ש בד"ה 'ותוסף אסתר'** [תו"א צד, ד]**, בענין: 'מה קול גדיא' כו', עיין שם).**

היה יכול להתכלל בו [- באור הסובב] **כנר בפני אבוקה, כמו ההרים**- כנ"ל, **שהרי** [המלכות עצמה] **הוא המעלים.**

- דהיינו, מאחר שכל ענינה של ספי' המלכות הוא להעלים על הגילוי אלקות, שלא יתגלה לנבראים, לכן, כשראתה את הגילוי דאור הסובב, לא התפעלה כמו המדות דאצילות (ההרים). כלומר: מפני שכל ענינה דמלכות הוא נגד והיפך ענין הגילוי, לכן לא נתפעלה באופן של התכללות למעלה באור וגילוי זה.

[אבל צריך לומר שגילוי עצום זה פעל על ספירת המלכות, וכאן מבאר מה גילוי זה פעל עליה:]

לכן, 'וינום' – העברת והסתלקות ההעלם.

הפעולה שהיתה על המלכות מחמת גילוי עצום זה (אור הסובב), אינו ענין של התכללות למעלה כנ"ל, אלא רק "העברת (הסרת) והסתלקות ההעלם" שלה.

[כאן מביא משל לזה שמעוצם הגילוי מלמעלה נעשה העברת ההעלם:]

והוא על דרך משל באדם: שבהשתלשלות משכל כו' עד לדיבור. אבל כשנופל ריבוי אור שלמעלה מהשכל, אזי נפסק הדיבור, ואישתק.

בדרך כלל כלשאדם יש מושג בשכלו שהוא רוצה לגלות לזולתו, המושג יורד בהשתלשלות מדריגה אחר מדריגה, משכלו למדותיו, וממדותיו למחשבתו, וממחשבתו יורד לדיבורו, והוא מבטא המושג באותיות הדיבור.

אבל כשנופל ריבוי אור בשכלו, שבא מלמעלה משכלו (כמו כשאדם רואה השגחה פרטית במוחש), "אזי נפסק הדיבור", וא"א לו לדבר.

וידוע שדיבור הוא משל לספי' המלכות, כמו שמלכות היא הספי' המעלמת על ההשפעה, כמו כן הדיבור מכיל בתוכו את הרעיון השכלי ומעלים עליו. אבל ע"י הגילוי העצום שלמעלה משכלו נעשה הסרת ההעלם – הדיבור.

[ובזה יובן זה שז' של פסח הוא זמן לידת הנשמות – כי, מצד הגילוי העצום שהי' בעת קי"ס נעשה העברת והסרת ההעלם דמלכות, וממילא הנשמות אשר נתעכבו שם לז' חדשים משמע"צ יוכלו לצאת מההעלם דמלכות אל הגילוי]

וזהו שכתוב[55] **"משה כבד פה".**

כי במשה הי' גילוי זה שלמעלה מהשתלשלות מצד הביטול שלו, כמו שנאמר עליו 'ונחנו מה', ולכן, הי' יכול להתגלות בו מדריגה מאד נעלית זו דאלקות. ומצד גילוי זה "נפסק הדיבור", דהיינו, העברת ההעלם דדיבורו – 'כבד פה'.

וכן 'צלותא בחשאי'[56] **כו'.**[57]

איתא בזהר על תפלת העמידה שהוא 'צלותא בחשאי' – תפלה בלחש. וטעם הפנימי לזה הוא מפני שבעת תפלת העמידה האדם עומד 'כעבדה קמיה מריה', לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, היינו, עצמותו ומהותו ית' ממש, ולכן, ממילא, "נפסק הדיבור", והתפילה בחשאי.

פרק י

ביאור ענינו של 'מלפני אדון חולי ארץ' וכו' ע"פ חסידות – ביטול במציאות מחמת גילוי אור הסובב

[ועתה יבאר המשך הכתוב הנ"ל 'הים ראה וינוס כו', מלפני אדון חולי ארץ, מלפני אלקה יעקב'.

וממשיך לבאר המשך מזמור זה עד סופו על פי חסידות בהתאם להנ"ל:]

וכל זה "מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ"[58] **– גילוי אור הסובב כנ"ל, 'הַהֹפְכִי הצור וחלמיש'**[59] **– מוציאי אש – להיות 'אגם מים', דהיינו**- ברוחניות: **מגבורה לחסד.**

השינוי הרוחני (ביטול ההעלם דמלכות, ולידת והתגלות הנשמות) והגשמי הזה (קי"ס, שנעשה מים ליבשה) שהתרחש בעת קי"ס, הכל הי' 'מלפי אדון חולי ארץ, מלפני אלקה יעקב', שזה קאי על הקב"ה עצמו – גילוי אור הסובב.

---

55) שמות ד, י.

56) ראה תיקונים בזהר חדש קא, ג. זהר חלק ב' רב, א.

57) (ועיין **מ"ש בביאור ע"פ 'אלה מסעי' כו'** [לקו"ת מסעי צב, ב], **בענין: מ"ב מסעות ומ"ט ימים דספירת העומר**).

58) תהלים קיד, ז.

59) תהלים שם, ז-ח.

שע״י גילוי זה הי׳ יכול להיות (בזמן שהוצרכו בנ״י למים במדבר) התהפכות אשר מצור החלמיש – מוציאי אש (הגבורה) – להיות אגם מים (חסד). שבאמת שינוי גשמי זה התרחש מפני שינוי רוחני שהי׳ בעולמות העליונים. שהי׳ גילוי שלמעלה מגבורה וחסד – גילוי אור הסובב הבלי גבול – ולכן הי׳ התהפכות מגבורה לחסד למעלה. ועי״ז נשתלשל למטה אותו הענין – שנתהפך צור החלמיש למעינו מים.

ומפני הגילוי שהי׳ בקי״ס שהי׳ מעין זה – גילוי אור הסובב – הי׳ יכול להיות ההתהפכות מההעלם דמלכות להגילוי דלידת הנשמות (מתוך העלמם במלכות).

[ואיך נעשה התהפכות זאת מגבורה לחסד, כי לכאורה הם הפכים לגמרי עד שמנגדים זה לזה, כנראה בחוש, אשר מים מכבים אש, והרבה אש יכול לכלות את המים! זהו שמבאר כאן:]

שנתבטלו ממציאותם.

מפני שלגבי ״גילוי אור הסובב כנ״ל״ גבורה וחסד הם כאין נחשבו, וכשנתגלה עליהם גילוי אור זה נתבטלו לגמרי ממציאותם. וממילא, כשמציאותם מתבטלת, נתבטל גם כן הגדרים ההפכיים שלהם, ואזי יכולים להתהפך מגבורה לחסד. כי באמת אינם עוד הפכיים זה מזה.

[ומביא משל לזה שע״י גילוי מאד נעלה יכול להיות חיבור ההפכים:]

וכנודע[60] בענין ׳עושה שלום בין מיכאל׳[61] כו׳.

איתא במדרש על פסוק מאיוב: ״׳עושה שלום במרומיו׳ – הקב״ה עושה שלום בין [המלאכים אשר במרום] מיכאל שר של מים, וגבריאל שר של אש״. שהפי׳ הפנימי בזה הוא: מחמת הגילוי העצום של הקב״ה עצמו (שלמעלה לגמרי משתי המלאכים העליונים), מתבטלת מציאותם של המלאכים ההפכיים (אש ומים), וממילא יכול להיות שלום וחיבור ביניהם, כי שוב לא נשאר עוד דבר שהוא בסתירה לזולתו, דהיינו, מציאותם ההפכית – אש ומים.

60) ראה בביאורי הזהר (וסה״מ תקס״ג) פ׳ לך לך ח, ג (ע׳ נב). לקו״ת תזריע כג, ד. אתהלך ע׳ יב בשם הרב המגיד. אגרת הקדש (לתניא) סימן י״ב. סידור עם דא״ח דרושים לחתונה קל, ב. ביאורי הזהר אחרי עז, ב. לקו״ת (וסה״מ תקס״ה שבת שובה סה, ד (ע׳ תתקיז). אתהלך ע׳ קד. סה״מ תקס״ב ע׳ ר. ע׳ תמ. תקס״ד ע׳ קסה. תקס״ה ע׳ תריג. ע׳ תתמד. (ותו״ח יתרו תג, א ע׳ 807). ע׳ תתמז. תקס״ו ע׳ עג. ע׳ צ.

61) איוב כה, ב. וראה במדבר רבא פי״ב, ח. תנחומא ויגש ו.

פרק יא

ההבדל בעבודת ה׳ בין פסח לספירת העומר, ושבועות

וכל זה היה בפסח – ״אשר פָּסַח ה׳״[62] – בחינת דִלוג, בלא אתערותא דלתתא, ״מדלג על ההרים כו׳״[63].

כל הגילוי העצום שנתבאר לעיל שהיה בעת קריעת ים סוף, היה בפסח דוקא, שכן כל ענינו של פסח הוא כמ״ש ׳אשר פסח ה׳׳, ועל פי סוד הפירוש בזה הוא, שהיה גילוי אלקי שלמעלה מסדר השתלשלות לגמרי, שגילוי כזה נק׳ בשם ׳דילוג׳, שגילוי זה ׳מדלג׳ כביכול על כל הסדר של השתלשלות העולמות, ועל בחי׳ הגבול.

וגילוי זה, מאחר שהוא כל כך גבוה, אי אפשר לעוררו מלמטה על ידי עבודת האדם, כי הוא למעלה מהעבודה המוגבלת שלו. שכן כל עבודה שיעשה האדם, נעלה ככל שיהי׳, הרי הוא בבחי׳ גבול, כמו כוחות האדם שהם כולם ניתנים בגבול ומידה. וזהו שבפסח גילוי עליון זה נתעורר מלמעלה דוקא, בלי אתערותא דלתתא, כי אי אפשר לעורר אותו מלמטה.

(וזהו שגם על פי פשטות כל ענין יציאת מצרים שהקב״ה הוציא את בני ישראל ממצרים, היה בלי התעוררות ועבודת בני ישראל, כי הרי הם היו שקועים במ״ט שערי טומאה, אלא הכל היה מלמעלה. ומכיון שכן, גם הגילוי אלקי שנמשך אז לא היה לפי ערך ההתעוררות מלמטה, ולכן נמשך גילוי בלתי מוגבל לגמרי).

וזהו משמעותו הפנימי של הכתוב ׳מדלג על ההרים׳, דלעיל ביאר אשר ׳הרים׳ מורים על המדות דאצילות, שהם מדריגות עליונות מאוד שמיוחדות עמו ית׳ בתכלית היחוד (איהו וחיוהי וגרמוהי חד כנ״ל), אבל מכל מקום, עדיין יש להם גדר מיוחד, שהם עשר ספירות, וכל ספירה יש לה תוכן משלה – חסד וגבורה וכו׳. אך, המדריגה שנתגלתה בפסח היתה למעלה מעלה גם מבחי׳ ההרים. וזהו מה שכתוב ׳מדלג על ההרים׳, שנתגלה מדריגה שהיא בבחי׳ דילוג למעלה (׳על׳) לגמרי מבחי׳ ההרים – היינו, בחי׳ סובב כל עלמין, אורו ית׳ הבלי גבול ממש.

62) שמות יב, כז.

63) מסומן לעיל.

אבל אחר כך מצות ספירת העומר, מ"ט יום "ממחרת השבת"[64]- אחרי העבודה דפסח, הוא בחינת אתערותא דלתתא.

ידוע הכלל המובא בספרי קבלה ש'באתערותא דלתתא אתערותא דלעילא', שעל ידי התעוררות האדם למטה בעבודתו את ה', ממילא יומשך מלמעלה המשכה עליונה בהתאם להתעוררות זו. ע"ד אמרם ז"ל 'אדם מקדש עצמו מעט מלמטה, מקדשין אותו הרבה מלמעלה'. דכל המשכה הבאה מלמעלה מוכרח להיות מקודם התעוררות מלמטה מצד האדם.

והנה, עבודת האדם בספירת העומר היא להיפך מזה של פסח, דבפסח ההתגלות אלקית הי' מלמעלה, ופעלה רושם גדול על כל סדר השתלשלות כנ"ל, אך, אחרי ענין זה, צוה הקב"ה לספור את העומר, שתוכן ענין הפנימי בזה הוא, דכל יום ממ"ט ימי הספירה האדם צריך לעבוד בכח עצמו ולברר ולהפוך מדותיו הרעים, וזהו אופן העבודה דמלמטה למעלה.

ועל ידי זה היה אחר כך בשבועות 'פנים בפנים'[65], מתן תורה.[66]

כדי לקבל התורה בשבועות היו בני ישראל צריכים להיות כלים ראויים לזה. אמנם, לפני זה היו במצרים ערות הארץ, ומבואר בספרי קבלה שהיו שקועים במ"ט שערי טומאה, היינו, במדריגה נמוכה מאוד. וזהו ענין מטרת ז' השבועות של ספירת העומר לפני קבלת התורה, כדי להגיע למדריגה כזו שיהיו רצויים לפניו ית' וכלים ראויים לקבל התורה.

והנה, ב' מצבות אלו – היינו, במצרים, ובשעת מתן תורה – נקראות בשם 'פנים בפנים', ובחי' 'אחוריים'. דהיינו, "על דרך משל כמו שני בני אדם שעומדים זה אצל זה בקירוב מקום, רק שזה מחזיר פניו לכאן, וזה מחזיר פניו לכאן, לפי שאין ביניהם קירוב הלבבות, ועל ידי התשובה חוזר להיות פנים בפנים" (לקו"ת דרושים ליו"כ ד"ה לבאר ענין יו"כ). ר"ל, כאשר האדם מרוצה לפניו ית' נק' שהוא עומד פנים בפנים עם הקב"ה, כי זהו סימן שיש קירוב לבבות ביניהם. ואילו כאשר האדם אינו מרוצה לפניו ית' נק' בשם 'אחוריים', כי אין שום רגש של קירוב ביניהם, ולכן אינם רוצים להסתקל זה על זה כלל.

כלומר: גילוי אור הסובב שהי' בעת קי"ס הי' גילוי פנימיותו ית' אלינו, אבל מצידינו, לא היינו כלים לגילוי זה כלל, לכן הי' כמו קבלת הגילוי בבחי' אחוריים וחיצוניות לבד. אבל אחר עבודת ספירת העומר – מלמטה למעלה – נעשו בנ"י כלים ראויים לקבל גילוי זה בבחי' פנימיותם ג"כ, כי עסקו בעבודה פנימית כל מ"ט ימי הספירה, וממילא נעשו כלים לאלקות. לפיכך, בשעת מ"ת הי' 'פנים בפנים' – פנים (פנימיות) דלמעלה – סוכ"ע – עם פנים דלמטה – כלים ראויים לקבלת הגילוי.

---

64) ויקרא כג, יא.

65) דברים ה, ד.

66) (ועיין מ"ש עוד מענין 'הים ראה וינוס' בביאור ע"פ 'במדבר סיני באהל מועד' [לקו"ת במדבר ד, ב], ע"פ המדרש רבה במדבר פרשה א' ע"פ 'הים ראה וינוס', עיין שם).

מנדבים חודשיים – 25

לזכות

רפו"ש ל**ראובן אברהם** בן עטל

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **אברהם דוד** ומרת **רחל לאה**

טיברג

* * *

לזכות

לוי וזוגתו מרת **רבקה לאה**

ובניהם חי' מושקא, ומנחם מענדל

געלב

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **שרגא פייעל**

בראוד

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **יוסף**

רסקין וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הבחור התמים **אליה**

סילפין

שיתברך בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **נפתלי**

מיכאלאווסקי וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **אברהם**

אברמסון וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הבחור התמים **מיכאל**

זהבי

שיתברך בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **ישראל מאיר**

אברמסון וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לעילוי נשמת

הרה"ת **אברהם ישעי'** בהרה"ת

עובדי' ע"ה

שטראקס

* * *

לזכות

בת שבע שתחי' בת

הרה"ת **יוחנן מרזוב**

וכל משפחתו

* * *

לזכות

דינה בת שבע

שתתברך בכל טוב סלה

* * *

לזכות

פערל רייזל בת

אהובה ברכה

שתתברך בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הבחור התמים **יהושוע**

בירקאוויץ

שיתברך בכל טוב סלה

* * *

לעילוי נשמת

רבקה אלטא בת

חנה לאה

עליה השלום

* * *

לעילוי נשמת

הילדה היקרה **עדאל שיינא** ע"ה בת הרה"ת **מרדכי אליה** יבדל לחיים טובים וארוכים

האנאוער

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **אביגדור**

סימאנדס וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **חיים משה**

וזוגתו **מנוחה רחל** ובניהם

מנחם מענדל ופעסיא

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לזכות

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

ולזכות

הרבנית הצדקנית, הרבנית **חי' מושקא**

* * *

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת עוסק בצ"צ וכו' ר' **יהודא ליב** ז"ל

בן הרה"ח הרה"ת ר' **יעקב יוסף** שו"ב ז"ל **רסקין**

שליח כ"ק אדמו"ר זי"ע במדינת מרוקו למעלה מארבעים וארבע שנים

נפטר אור ליום ב'

נדפס ע"י ולזכות משפחתו שיחיו

לאורך ימים ושנים טובות

* * *

לעילוי נשמת

בתיה בת שלמה הלוי ע"ה

נפטרה ביום כ"ה תמוז

תהא נשמתה צרורה בצרור החיים את ה'

* * *

לזכות

ולרפואה שלימה וקרובה עבור

חי' אלה שתחי' בת **ריסא**

ולזכות

עבור **עמנואל** בן **חי' סאשה**

* * *

לזכות

רפו"ש **ליוסף יצחק** בן אירים

ודורי בן אורה

לזכות אשר בן רינה לזיווג משורש נשמתו

ולגאולה שלימה של עם ישראל בקרוב ממש

* * *

לזכות

לרפו"ש **לשאול אליהו** שיחי' בן חנה רבקה שתחי'

* * *

לזכות

מרת **חנה מינא** בת **שושנה אביבה**

שתתברך בכל טוב סלה

* * *

לעילוי נשמת

הר"ר **כתריאל שלום** בן

הר"ר **חיים יצחק** ע"ה

נלב"ע ביום הש"ק ח' תשרי תשס"ז

תנצב"ה

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **יונתן מיכאל** הכהן

בן ריסא, וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לזכות

הרה"ת ר' **נחמן דוב** שיחי'

בן מאלע, וכל משפחתו

שיתברכו בכל טוב סלה

* * *

לעילוי נשמת

יחזקאל בן **יוסף חיים**

ולעילוי נשמת

רבקה בת **יחזקאל**

* * *

לעילוי נשמת

ר' ראובן בן **ר' יוסף רובינשטיין** ע"ה נדבת

חתנו **ר' מיכל קארצאג**

* * *

לזכות

בר מצוה

מנחם מענדל

שבת קודש כ"ח אלול תשע"ב

ולזכות אחיותיו **חי' מושקא, יהודית, זעלדא**, ואחיו **שרגא פייוויש**

נדבת הריו

מרדכי אברהם ישעיהו וזוגתו מרת **אסתר שפרה**

טלזנר

* * *

מנדבים חודשיים - 50

לזכות

הרה"ת ר' **לוי הלוי** בן שרה

וזוגתו מרת **שיינא מלכה** בת רחל

ובניהם **יהודית, צבי הירש הלוי, חי' מושקא** בת שיינא מלכה

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם רווחי

* * *

Refuah Sheleima for

Daniel Reuvein ben Dina

Donated

Anonymously

לזכות

משפחת **אהרן**

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם רווחי

* * *

לזכות

משפחת **באבי'ג**

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם רווחי

מנדבים חודשיים - 150

לזכות

הרה"ת ר' **שמואל דוד** וזוגתו שיחיו

ניומאן

וכל משפחתם

שיתברכו בכל טוב סלה בבני חיי מזוני ובכולם רווחי

* * *

הוד והדר פעלם וצדקתם עומדת לעד

מנדבים חודשיים - 200

השליח הרה"ת ר' **יוסף יצחק** שי'

מינץ

לזכות

הילדים **מנחם מענדל, אייזיק גרשון, צמח, משה, וחי' מושקא** שיחיו

מינץ

שיהיו להם ברכות בכל מכל כל בטוב הנראה והנגלה, ושירוו מהם הוריהם אידישע חסידישע נחת

* * *

ר' **יוסף** שי' הלוי

גורביץ

לזכות

כל משפחתו

שיהיו להם ברכות בטוב הנראה והנגלה בכל מכל כל, ושירוו מהם הוריהם אידישע חסידישע נחת

לימוד התורה יומם ולילה

היכל הלימוד
תפארת יצחק
שע"י יגדיל תורה

מוקם ב574 אמפייר בולברד.
פתוח 20 שעות ביממה
בשעות 6:00 בבוקר עד 2:00 בלילה
(בכל יום בשבת ובחול)

ATTENTION ADVERTISERS!

Your message will reach thousands of people worldwide weekly

To advertise here, email:
RabbiGelb@gmail.com

להזמין או להקדיש את הגליונות הבאים או לשלוח הערות נא ליצור קשר עם לוי געלב 310-938-4016
או באימייל info@maamaronline.com

To receive by email or to sponsor (weekly or maamar in sefer),
please call 310-938-4016, or email info@maamaronline.com